

РУСКИЙ СЮНЪ

Патріархатъ восточный

въ отношенію до церкви руской и републики польской

зъ жерель совчасныхъ черезъ Дра Исидора Шараневича проф. на Всеуч.
Львовскомъ, дѣйствительного Члена Академіи наукъ и проч.

(Продолженіе.)

Въ часѣ 1676—1699.

Такъ отже справа межи Свистельницкимъ а Шумлянскимъ долго
высѣла, понеже по отказанію отъ трону польского короля Яна Казимира,
Антоній Винницкій приклоннымъ здѣжалъ для себѣ нового короля
Михаила Корыбута Вишнѣвецкого. Наслѣдникъ Михаила на тронѣ поль-
скомъ, король Янъ Собѣскій, узнавши Тукальского законнымъ митро-
политомъ, для старости его повѣрилъ администрацію митрополії 1675
р. въ заступствѣ Шумлянскому и въ кѣнцы на соймѣ коронаційномъ
въ Лютомъ 1676 р. рѣшилъ цѣлу справу на користь Шумлянского
и заказавши зноситися въ справахъ вѣры съ заграницею пôдъ карою
смерти и конфиската маєтку, перерваль отношенія законной церкви во-
сточной на Руси съ патріархатомъ восточнымъ. Однаковоожь ажъ до
перепровадженія зasadъ, котрій за панована Яна Собѣскаго, Августа II.
и ажъ до кѣнца XVII. вѣку въ републикѣ польской утворяются, Ар-
хіереи и митрополиты восточный, чи то завозваний, чи то зъ рамене па-
тріархату восточного вдиралися въ права мѣстцевыхъ епископовъ, або
зъ порученія котрого зъ патріарховъ восточныхъ исполняли духовнѣ
дѣйствія.

Уже р. 1664. Винницкій, стараючися о посвященіе въ Царгородѣ
просилъ патріарху о присланье екзархи, щобы вглянулъ въ справы
церкви; жаловался заразомъ на зложеного зъ достоинства митрополиту
Варненскому, що той сидячи въ Лысянцѣ, посвяще священикѣвъ.
Винницкій просить патріарху „щобы Даниилъ митрополитъ Варненскій,
яко выклътый, зѣстающи въ Лысянцѣ не святылъ.“ Въ листѣ до госу-
даря зъ д. 20. Мая 1665 р. доносить воевода Киевскій Москвы Ше-
реметіевъ своему государеви, що митрополитъ Варненскій и Чорномор-
скій Данило жилъ четыри роки въ предательскомъ городѣ Лысянцѣ.
„Коли твои люде Лысянку взяли, мешканцѣ послали митрополита до
Івана Бруховецкого. Гетманъ посыпалъ его до Переяславля и писаль
до него, щобы ѻхалъ до Москвы и мы дали ему подводы до Москвы.“

Такъ отже митрополитъ Варненській Данило пріѣхалъ бути до Москвы. Государъ казалъ бути митрополитъ тому грецкому въ спасовомъ монастырѣ въ Москвѣ. Указъ государя зъ дня 17. Мая 1665: „Митрополитъ Варненській и чорный монахъ съ челядю мае бути въ спаскій монастырѣ принятый и мае му бути монастырска страва давана не скудно.“ Потомъ четыри козаки, котрій его тамъ отпровадили, просили о позволеніи повернути до дому. Переображеніе и порушеніе іерархіи восточнай въ Москвѣ подлягали строгому надзорowi, а наветъ отъѣздъ ихъ зъ Москвы потребовалъ выразного на то соизволенія государя. Такъ на пр. чорному діаконови Арсенію, высланому отъ митрополиты Іазы Пайзіи, не позволено (1665) удастися до Києва, помимо що о то старался зо взгляду на свою матерь, котру грекъ Атаназій зъ востока отославъ до Києва. Постаранося оувольненіе его отъ клятви, въ котру впаль за то, що жіе уже четыри роки въ Москвѣ; матери послано 20 рублей на вспоможенье, а самого діакона задержано въ Москвѣ. Такъ утрудняла сія держава отношенія іерархіи восточнай въ обрубѣ своїхъ границь а зъ отси съ Києвомъ.

Р. 1679. Панкратій, владыка восточнай зъ рамене патріархи восточнаго святыль монаховъ въ Скитѣ Манявскому на презвитеровъ. Въ р. 1681 після записковъ піодручныхъ Льва Кишки, умеръ на Руси червоной митрополитъ Іерусалима Макарій Ликарида и зсталъ въ монастырѣ въ Лавровѣ похованый. Вліяніе безпосередне патріархату восточнаго на церковь руску православну, въ Польщѣ и Литвѣ, удерживалося еще до ніякого часу и по отступленію Москвѣ миромъ Андрушевскимъ 1667 р. заднѣпрянской Украины съ Києвомъ, наветъ що до митрополіи Київской. По заключеню мира Бучацкого 1672 року и по отступленію Подоля Турції, перенесся той безпосередний впливъ патріархату восточнаго на руску церковь предъ лицемъ закзу зъ р. 1676. зношеннія въ справахъ вѣры (зъ внутра рѣчи посполитой) съ заграницею, до Каменця подольского. Въ томъ престольномъ мѣстѣ Подоля утворилъ 1681 р. *) патріарха Царгородскій Яковъ особну митрополію и піоддавъ ю піодъ безпосередне начальство патріархи царгородскаго. „Такъ звана Епархія подольска съ мѣстомъ Каменцемъ“ пише речений патріарха Яковъ въ дипломѣ ерекційномъ „самовладной, непобѣдимои державѣ (т. е. Турції) піодданою зостояла, щоби народа православный булъ щасливый и щоби тѣшился православнымъ учительствомъ и провадженіемъ. Узналисъ про тое за потребне прилучити ту епархію до престола вселенського и митрополиту установити въ ней, що бы пачь православный народа и удѣлялъ благодати архіерейскій, тому же ведля того правила, якъ тѣ удѣляються въ іншихъ (прочихъ) епархіяхъ той

*) Митрополія тая установлена по словамъ учредительной грамоты: „по по-взятію каноничной ухвалы ведля старинной установы зъ ревности и одваги къ да-льному величію (православной церкви) въ пречестной святынѣ В. Мучениника Георгія (въ Константинополіи) въ совокупности прибывающихъ въ томъ престольномъ мѣстѣ митрополитовъ, котре держать церковну власть надъ мѣстами якъ Бартоломея Гара-клейского, Неокриты Адріанопольского и прочихъ 6 (котрій ту поименно вичисляют-ся) въ духу святомъ возлюбленныхъ братей и всполобрядовищъ.“

вселенской столици пôдлягающихъ, — и почтили мы его именемъ екзархи, а то въ той цѣли, чтобы той, кто буде на челѣ новой (архиепархіи) поставленъ, тымъ бôльшу маль охоту къ спрavованю того уряду и достоинствъ въ ней. Митрополиту на той престоль именуе патріарха Яковъ знаного намъ уже (зъ р. 1679) архіерея Панкратія, „понеже посѣдае мѣсцевый языкъ и знае основно литературу того народа.“ Ему такожь надаючи судовладство духовне, именно власть постриженя монахôвъ и монахинь, посвящения и постановлення отцѣвъ духовныхъ, такожь надъ всѣмъ маєткомъ и дарами рухомыми и нерухомыми той митрополіи. „Повиненъ есть отже той святоблизшій митрополитъ Каменецкій и Подольскій и Высокопреодобный екзархъ всей Малой Руси, въ духу святому возлюбленный братъ и всеполобрядовецъ Панкратій“ —каже дальше въ той учреждительной грамотѣ патріарха Яковъ — „удатись (уѣхати) до даной ему отъ Бога митрополіи и епархіи Каменецкой и туюжь вразъ съ всею ей пôдлягающего краиною обняти и благословити обома руками, наукою и примѣромъ власного житя просвѣщати и бути всѣмъ для всѣхъ.“ Наказуе (патріархъ Яковъ) наконецъ новоименованому митрополиту Панкратію чувати надъ всѣми находимися церквами и монастырями, збирати и прїмати доходы церковні и належні данины на власный ужитокъ и до своего заряду. Вѣрнымъ же священникамъ монахамъ, игуменамъ, такъ управляющимъ якъ и подчиненнымъ, такожь людямъ приватнымъ (т. е. особамъ мірскимъ) мужчинамъ и невѣстамъ наказуе патріарха Яковъ почитати выбраного митрополита каменецкого и подольского и ему улягати и и всѣ данины и доходы ему въ цѣлости и безъ ущербку отдавати, грозячи въ противнѣмъ случаю гнѣвомъ божимъ и страшными карами*). Такъ отже наданымъ збсталъ престоль Каменецко-подольскій новому митрополиту отъ патріархи царгородскаго впростъ яко приходство, т. е. яко урядъ або судовладство разомъ съ посвященьемъ и доходами на руской землѣ безъ посредництва и поданя князя того краю, або короля, а наветъ безъ поданя тогдашнаго владѣтеля Подоля, Султана. Въ колька лѣтъ по учрежденю Подольской митрополіи патріарха царгородскій Діонизій (р. 1687.) формально выготвленою грамотою зреїкается депенденціі кіївской митрополіи отъ константинопольскаго патріархи и пôддае ту же патріарху Московскому съ тѣмъ застереженiemъ, щобы реченый митрополитъ Киевской мавъ перве мѣсце по патріархѣ Московскому. (Helfert Die katolische Kirche in Russland. Wien. 1867 S. 128.)

(Прод. слѣд.)

---

*) Грамота тая въ грекомъ языку издана въ Серпню 1681 находится въ оригиналѣ въ архивѣ греко-униїцкой капітулы въ Львовѣ. Отпечатана она есть въ Науковыи Сборнику зъ р. 1868 стр. 104—108.

Бесѣда перва

св. Отца нашего Иоанна Златоустого

во святыи и великии четверъ, на предательство Гуды, и о пасцѣ, и преданію св. тайнѣ, и о тѣмъ, что не належитъ помягати на нанесеніи намъ криевды.

... Нынѣ, возлюбленїй Господь нашъ І. Христосъ преданъ; въ наступающей бо вечерѣ сей, взявши его Юдеи пошли. Но не смутися, коли слышишь, что Іисусъ преданъ, болѣше же смутися и груко заплачъ, однако не о преданнѣмъ, но о предателю Гудѣ; преданный бо спасль вселенну, а предатель погубилъ свою душу. И преданный сидитъ на небѣ по правицѣ Отца, а предатель во адѣ нынѣ находится, ожидающи неминуемой муки. Задля него заплачь и вздохни, задля него спусти слезу, понеже и Господь нашъ о немъ прослезился. Видѣвшіи бо его, говорить Евангелистъ, возмутися, и рече: единъ отъ васъ предастъ мя. (Іоан. 13. 31.) О якъ велике милосердіе Господа! Преданный сожалѣ надъ предателемъ. Видѣвши, какъ, его, возмутися, и рече: единъ отъ васъ предастъ мя. Но длячаго смутится? чтобы и свою сердечну любовь обявити, и изъяснити намъ, что не надъ тымъ кто зле терпить, а надъ тымъ кто зле творить всегда належитъ сумовати. Творити бо злое, есть губительне терпѣти злое; а даже зло претерпѣти не есть зло, но зло здѣлать есть зло, длятого що терпѣніе злого веде до царства небеснаго; творенье же злого есть виною генны и муки. Блаженій бо, написано, изгнаній правды ради; яко тѣхъ есть царствіе небесное (Мат. 5, 10.) Видимо, що терпѣніе зла въ заплату и нагороду дае царство небесне? Послухай же, якъ творенье зла кару и муку наноситъ. Сказавши Павель о Жидахъ, що они Господа убили, и пророковъ изгнали, додаль: имже кончина по дѣломъ ихъ (2. Кор. 11. 15.) Видиши якъ гоними царство наслѣдуютъ, а гонителѣ гнѣвъ Божій на себе наводятъ? Се теперь мною не надармо сказано, но щобъ мы не гнѣвалися на вороговъ, а сожалѣли о нихъ, и плакали и соболѣзновали имъ; тѣ бо терпятъ, которыи намъ враждуютъ. И если мы такимъ способомъ устроимо нашу душу, то и молитися о нихъ зможемъ. Уже четвертый день нынѣ, якъ я о ворогахъ молитися упоминаю, длятого, щобъ слово науки твердо въ васъ пребуло, и непрерывнымъ упоминаніемъ вкоренилось. Длятого частыми словами настаю, щобъ отвернути надменнѣсть гнѣву, и зачальчивость угасити, и щобъ булъ безъ гнѣву приступающій до молитвы. До того упоминае Христосъ не задля самыхъ лише вороговъ, но задля насть самыхъ, которыи отпускаемъ погрѣшимости ихъ; болѣше бо ты получаешь, нежели даешь, коли ворогови прощаешь. Якимъ способомъ получаю болѣше, скажешь? Если ворогови отпустиши погрѣшности, то отпустятся тебѣ грѣхи пополненій противъ Господа. Си суть неисцѣлній, и на прощеніе не заслугуютъ, тѣ же легко исцѣляются и прощаются. Слухай, що говорить Илія до сыновъ своихъ: *Аще согрѣша согрѣшилъ мужъ мужеви, помолятся о немъ: аще же Господеви согрѣшилъ, кто помолится о немъ?* (1. Цар. 2. 25.) И такъ рана сія и молитвою

не легко исцѣляется; а хотя молитвою не исцѣляется, однако прощеньемъ грѣховъ ближнѣму исцѣлится. Задля чого и назвалъ Христосъ се, т. е. грѣхи противъ Бога, десять тысячами талантовъ, а першій (грѣхи противъ ближнѣго) стома динарій. Отпусти отже сто динарій, щобы отпустилися тебѣ десять тысяч талантовъ.

Но о молитвѣ за вороговъ досыть сказано; и такъ ежели угодно вернѣмся до рѣчи о предательствѣ, и увидимъ, якимъ способомъ Господь нашъ буль преданъ. Тогда шедъ единъ отъ обоянадесяте, Іуда глаголемый Іскариотскій, ко Архіереомъ, рече, что мы хощеше дати, и азъ вамъ предамъ его? (Мат. 26. 14.) Видається, що слово се есть ясне, и ничего болѣше не означає. Но если кто кожду рѣчъ подробно изслѣдує, увидить, що она дає много предмету до розсмотреня и має велику глубину розумовъ. И по первое, часъ; не надармо бо назначилъ часъ Евангелистъ, и не сказалъ просто, шедъ, и додалъ и се слово, *тогда шедъ*. Тогда, скажи менѣ, коли? и задля чого означає часъ? що хоче менѣ тымъ изъяснити? Не надармо сказалъ се *тогда*; Духомъ бо говорячій не говоритъ безъ розсудку и безъ причини; такъ що значить слово се *тогда*? Передъ тымъ часомъ, передъ тою годиною, приступила блудница, маюча шклянку мира и зливала тое на голову Господа. Оказала она велику услугу, оказала велику вѣру, глубоке послушенство и побожность; перемѣнилася отъ першого житя, сталася лучшею и воздержнѣйшою; и коли блудница покаялася, коли Господа привлекла до милосердія, тогды ученикъ предадъ учителя. Длятого сказалъ, *тогда*, дабы ты не обвиняль о немѣчъ учителя; бо такъ велику силу малъ учитель, що и блудницѣ привлекалъ до свого послушенства. Якъ то, скаже, кто nibудь, той блудницѣ преклоняль, не мѣгъ же преклонити и ученика? Мѣгъ Онъ преклонити ученика, но не хоче насильно приводити до честности, ани принужденъемъ до себе привлекати; *тогда шедъ*, но и се слово, *шедъ* має не малый предметъ до розмыщеня, т. е. не буль призванный отъ Архіереевъ; ани принужденъ, ани насильно потягненъ; но самъ бѣ себѣ, и въ собѣ выдумаль той подступъ и повзяль той помыслъ, не маючи ніякого додрадцѣ въ беззаконію семъ. Тогда шедъ единъ отъ обоянадесяте. Що такое, единъ отъ обоянадесяте? То причиняється до великои его вины говорячи: единъ отъ обоянадесяте. Було бо у Іисуса и другихъ учениковъ числомъ съмдесѧть, но тѣ були второстепенны, тѣ не удостоилися такъ великои чести, аяи такого дружества, и наконецъ, имъ не удѣлены такї тайны, які дванайцятѣмъ. Сї особенно були искусені, сї були царскій служебный соборъ, сї дружина учителю, и зъ тыхъ отпали Іуда. И такъ, щобы ты зналъ, що не простий ученикъ предадъ его, но одинъ зъ избранного чина, длятого говорить: *Единъ отъ обоянадесяте*. И не встыдається того написавшій се Матеєй. Длятого же не встыдається? щобы ты пересвѣдчился, що Евангелисты всюда и вовсемъ правду говорятъ, и ничего не укрываютъ, и того не таятъ, що выдаєся бути поносительнымъ. Се бо на видъ укорительне, являє человѣколюбіе Господнє, що предателя, розбйника и злодѣя удостоилъ такъ великихъ благъ, и до послѣдной години терпѣль его, упоминаль его, раду подавалъ и всякимъ способомъ старался о немъ. Що бѣ не зважаль на тое, тому не Господь виною, що посвѣдчає и блудниця; тая

бо на себе уважала — и спаслася. Протое то дивлячись на блудницю не отчаявайся, и знову дивлячись на Гуду, не надѣйся на себе: понеже обое есть згубнымъ, и на себе надѣятися и отчаяватися. Надѣянье приводитъ стоячого до упадку, а отчаянье не допускае упавшому повстati; длятого и Павель упоминаючи говорилъ: „*Мняйся стояти, да блюdestя да не падетъ.*” (1. Кор. 10. 12.) Маешь обоихъ примѣры, якъ ученикъ *мняйся стояти*, палъ, и якъ блудница лежача повстала. До упадку склонна есть воля наша, и длятого повиннисьмо себе зъ всѣхъ сторонъ охороняти и укрѣпляти. Тогда шедъ единъ отъ обоюна-десяте, *Гуда Іскаріотскій*. Видиши бѣтъ якого хору отпалъ? видашъ якъ велике зло есть нерадивость и недбалость? *Гуда глаголемый Іскаріотскій*. Задля чого о мѣстѣ его повѣдаешь менѣ? О кобы я его и не зналъ! *Гуда глаголемый Іскаріотскій*. По що обявляє мѣсто его? На то, що булъ и другій ученикъ Гуда, названый Зилотъ (ревнитель) и щобы зъ причины подобія имени не зайдла яка погрѣшнѣсть, то розлучилъ сего отъ тамтого, и тамтого по честностѣ называлъ Гудою Зилотомъ; а сего не назвалъ по злобѣ его; не сказалъ Гуда предатель, хотя и належало бы якъ тамтого назвалъ по честностѣ, и сего по злобѣ его назвати и сказать Гуда предатель. Но щобъ научити тебе чистый хоронити языкъ бѣтъ осуждена и самого предателя пощадѣлъ, бо говоритъ: *Шедъ единъ отъ обоюна-десяте Гуда Іскаріотскій ко Архіереомъ, рече имъ: Что ми хощете дати, и азъ вамъ предамъ его?* О безчестне слово! и якъ вышло оно изъ устъ? Якъ порушился языкъ? Якъ не окостѣнѣло всѣ тѣло его? Якъ не ужаснулося сердце его? *Что ми хощете дати, и азъ вамъ предамъ его?* Чижъ того тебе Христосъ научилъ, скажи менѣ? Чижъ не говорилъ онъ: *Не стяжите злата, ни сребра, ни мѣди при поясахъ вашихъ,* (Мат. 10. 9.) щобъ сребролюбіе твое притумити? чижъ не упоминалъ онъ се всегда и кромѣ сего чижъ не говорилъ онъ? *Аще кто тя ударитъ въ десную ланиту, обрати ему и другую.* (Мат. 5. 39.) *Что ми хощете дати и азъ вамъ предамъ его?* О безуміе! за що? скажи менѣ, яку малу або велику знайшолъ ты вину, за котру продаешь учителя? чи за то, що давъ тобѣ власть надъ бѣсами? що далъ тобѣ силу исцѣляти недуги, очищати прокаженыхъ и мертвыхъ воскрешати? що поставилъ тя надъ мучительствомъ смерти? За сіе добродѣйство такъ ты отплачувашся? *Что ми хощете дати, и азъ вамъ предамъ его?* О дерзосте! або лучше сказать о сребролюбіе! Во всѣ зле оно породило; онъ сребра пожелавши предалъ учителя. Такій есть злобный корень сребролюбія, оно уполяетъ плѣненній души горше нежели самъ демонъ, и до того приводить человѣка, що онъ ничего не знае, ни самого себе, ни близкихъ своихъ, ни природныхъ законовъ, при тѣмъ же и зъ самого розуму зводить, и бѣшеніемъ его дѣлае. Посмотри колько благъ вывелъ оно зъ души Гуды? розмову, обходжене, участъ при столѣ, чудодѣйство, науку, упоминеніе, наставленіе, всѣ то онъ задля сребролюбія забулъ. Справедливо протое говорить Павель, що корень всімъ злымъ сребролюбіе есть. (1. Тим. 6. 10.) *Что ми хощете дати, и азъ вамъ предамъ его?* Велике безуміе въ словѣ семъ; предаешь, скажи менѣ, того, который цѣлый свѣтъ содержитъ, надъ бѣсами власть мае, морю приказуе, и который есть Господемъ всякого естества. И дабы притлум-

мити его гордость и явити, що еслибы самъ не хотѣлъ, не буль бы преданъ, слухай що творить Господь. Въ самой хвилѣ преданія, коли прійшли на него со оружіемъ и свѣтили и свѣщами, рече имъ: кого ищете? И они не знали того, кого хотѣли поймати. Такъ отже мало было въ можности Гуды, предати Іисуса, що и присутствуючого не видѣлъ того, кого предати хотѣлъ, коли еще и свѣтила були и такъ много свѣтла. Се всказує евангелистъ, коли говоритъ, що свѣтила мали и свѣчки и не видѣли его. Кождого дня напоминалъ его такъ дѣлами якъ и словами, являючи, що знає предателя. Но не обличалъ его передъ всѣми, щобъ не здѣлати его безвстыднѣйшимъ; но такожъ и не промолчалъ, дабы предатель думаючи що се есть утаено безъ боязни не покусился; но часто повторялъ: Единъ отъ васъ предасть мя. (Іоан. 13. 21.) однако не обявилъ его. При тѣмъ и о геенѣ часто говорилъ, и о царствѣ небесномъ и свою въ обоихъ силу доказуваль, якъ въ мученю грѣшниковъ такъ и въ нагородженю праведниковъ. Но онъ откинуль всѣ се, а Богъ силою не притягнулъ его, понеже вольныхъ настъ сотворилъ въ выборѣ злыхъ и добрыхъ дѣлъ, и хоче, щобъ мы по своей воли добрыми були; протое если мы не хочемъ, не принуждує, ани насильно не тягне, бо зъ принуждженя бути добрымъ, не есть бути добрымъ. И бѣ свободну маючи волю, и маючи въ власти своей не послухати, и до сребролюбія не склонитися, но сердце свое допустивши до ослѣпленя, спасенye свое погубиль, коли сказалъ: Что мы хощете дати, и азъ вамъ предамъ его? При тѣмъ Евангелистъ обличаючи ослѣпленье и помѣшанье розуму его, говоритъ, що пойдъ часть нападу близъко нихъ стоять Гуда, т. е. той, котрый сказалъ: Что мы хощете дати и азъ вамъ предамъ его; и не зъ сего лише можна познati силу Христову; но и зъ того, що коли легкимъ голосомъ запытался Идоша вспять и падоша на земли. (Іоан. 18. 6) А коли и тымъ способомъ не отступили они отъ своей безвстыдности, то самъ себе предае, якъ бы говорилъ: Я то, що мене дотычилося, учинилъ, могу чество мое открылъ, доказаль що вы невозможне дѣло предпринимаете, хотѣлъ я вашу лютость утолити; понеже вы не схотѣли и при безумію своимъ остали, то я самъ себе предаю. Се длятого мною сказано, щобъ кто нибудь не выкидалъ Христу, говорячи: чому не навернуль Гуду? Чому не здѣжалъ его воздержнымъ и добрымъ? Якимъ способомъ малъ его здѣлати добрымъ? Силою, чи волею? Если силою, то такъ не здѣжалъ бы его лучшимъ никто бо зъ принуждженя не може бути добрымъ; если же волею, все, що може волю поправити, приложилъ Христосъ. Не хотѣти же приняти собѣ лѣкарства, не есть виною лѣкаря, но того, котрый лѣкарство откидае. Дивись же, колько стараности оказалъ Господь, щобъ позыскати и спасти его. Поучаль его всякої мудрости дѣлами и словами, здѣжалъ его прогонителемъ бѣсомъ, далъ ему власть творити чуда, угроженьемъ геенны устрашаль, обѣтицею царства упоминалъ, всегда обличалъ его тайнѣ замѣры; однако обличаючи не выявлялъ се всенародно, ноги ему умысь разомъ съ прочими, здѣжалъ его участникомъ соли и стола, ничего, ни малого, ни великого не опустиль, бѣ же добровѣльно позѣсталъ непоправнымъ. И щобъсъ позналъ, що бѣ могучи перемѣнитися, не хотѣлъ, и що все походило отъ его неростронности, послухай. Коли предадъ его,

кинулъ сребники и сказалъ: „Согрѣшихъ, предавъ кровь неповинную. (Мат. 27. 4.) Шо сталося? Коли видѣлесь его творячого чуда, не говорилесь; согрѣшихъ, предавъ кровь неповинную, но, что хощете ми дати, и азъ вамъ предамъ его? Коли злость уже далеко поступила, коли предательство конецъ свѣй получило, и грѣхъ совершился, тогда ты узналъ беззаконье. Якажъ зѣ сего для насть наука? что коли мы жіемо въ недбальствѣ, тогда и упомненѣе не помагає намъ; если же мы есьмо старанными, то можемо и самѣ собою ободритися. Во и сей, коли учитель наставлялъ, не слухалъ; а коли небуло никого наставляющаго, сама совѣсть напала, и коли небуло ни одного учителя, перемѣнился, и осудивши дерзость свою, кинулъ тіи трійцѧ сребренники. Что мы хощете дати, и азъ вамъ предамъ его? и поставиша ему, говорить св. писаніе, тридѣсять сребренниковъ цѣну поставили за кровь безцѣнну. Для чего берешь, Гудо, трійцѧ сребренниковъ? Христосъ прійшолъ за цѣлый свѣтъ даромъ выліяти кровь, о котру ты безвѣстно годишся и соглашаешься; бо щожъ може бути безвѣстнѣйшимъ бѣгъ умовы сей?“

(Прод. слѣд.)

Науки катихитичнї.

(І. Гороцкій.)

НАУКАХ.

По що сотворилъ Г. Богъ свѣтъ сей, ангеловъ и людей.

„Въ началѣ сотвори Богъ небо и землю.“ (Быт. 1. 1.)

Христіяне!

Уже знаете, и словами первого члена Исповѣданія вѣры: „творѧ неба и земли, видимыхъ же всѣхъ и невидимыхъ“ — вѣруете и исповѣдуете, что Г. Богъ есть сотворителемъ всего, что лише есть и живе. А сотворилъ Г. Богъ се всѣ лише однимъ словомъ своимъ всемогучимъ изъ ничего, безъ орудій и яко то помочи: „Яко той рече и быша: той повелъ и создашася.“ (Псал. 148. 5.) Но якимъ однако образомъ и порядкомъ сотворилъ Г. Богъ свѣтъ сей? Силенъ буль вправдѣ Г. Богъ все що есть, загально и въ однѣмъ мгновеню ока сотворити; мудрость однако его вымагала, щобъ того въ певнѣмъ порядку дѣялося, а св. писанье повѣдае намъ, что Г. Богъ свѣтъ сей въ шести дняхъ и въ слѣдуючомъ порядку сотворивъ.

Въ началѣ, повѣдае св. письмо, сотворилъ Господь Богъ небо и землю. Однако такъ сотворена земля була еще пуста и неустроина, тмою и водою окружена и ни одно сотворѣнне не могло на ней жити. Отже щобъ могли жіючи сотворѣння и человѣкъ на ней мешкати, далъ ей се устроене въ шести дняхъ, яке по нынѣшній день еще мае, сотворяючи рѣчи тотѣ чергою, одни по другихъ. И первого отже дня сотворилъ Господь Богъ свѣтъ“ — ясность, свѣтлость; другого: „воздухъ и облаки“; третього: „моря и рѣки“ роздѣляючи воду бѣгъ

твёрдой земли, а на сухой земли приказал рости „травы, зёлямъ и деревамъ всякого рода“; четвертого „солнце, мѣсяцъ и звёзды“; пятого „рыбы и что живе во водѣ, и птицы поднебесны“; шестого „живи и скоты земной, а наконецъ человѣка“.

Сотворенье же человѣка сбулося такимъ образомъ; тѣло человѣка создалъ Богъ зѣ персти земной, а въ лице такимъ способомъ созданного человѣка вдунулъ душу и такъ стался человѣкъ живый, и далъ ему Богъ имя: „Адамъ“. Той першій человѣкъ Адамъ булъ мужеского пола, и самъ одинъ на земли, не маючій никого ровнаго собѣ на земли. Шобъ его отже такъ самотнаго на земли не оставили, и помочницю ему дати, допустилъ Богъ на Адама твердый сонъ, вынялъ изъ боку его одно ребро и утворилъ отъ тогоже перву невѣсту, котру „Ева“ назвалъ, и далъ ю Адамови въ жену. Отъ тыхъ двохъ людей всѣ прочай люди походять; тому они называются и суть нашими прародителями.

Семого дня „отпочалъ Богъ отъ дѣлъ своихъ“ ничего отже больше не творивши. Но пощожь прецѣни сотворилъ Г. Богъ свѣтъ сей? Будовничій, коли творитъ дѣло яке, творить е або въ славу свою, або для пожитку иныхъ. Свѣтъ сей есть найславнѣйшимъ дѣломъ Божимъ. Отже сотворилъ Г. Богъ свѣтъ сей въ славу свою; бо и свѣтъ сей служитъ до славы Божой; биь взбуджае въ розумныхъ створеніяхъ познанье Бога, и честь его: „Небеса повѣдаютъ славу Божью.“ Но свѣтъ сей сть всѣми рѣчами служитъ такоже до ущаливленя и увеселенія человѣка. Сотворилъ отже Г. Богъ свѣтъ сей въ славу свою и для ущаливленя и пожитку человѣка.

Межи головнѣйшими створеніями Божими, поставляе св. письмо ангеловъ и людей. Ангели суть то чистѣ духи, котрѣ розумъ и волю, но тѣль не мають. И що такими они суть, учить насъ св. письмо, где повѣдае, що Бога хвалятъ и слово и волю его творятъ, а видѣти и дотыкатися ихъ не возможно. (Псал. 102.) Яке однако було бы ихъ призначеніе, показуеся зѣ того, що они должній творити. Ангели должны по першѣ Бога хвалити, славити и поклонъ ему отдавати. Се намъ повѣдае письмо св., где особенно св. Давидъ Пророкъ говоритъ: „Хвалите Господа вси Ангелы.“ (Псал. 102. 20.)

По друге, должны Ангелы Богу служити и приказы его исполнити. Говоритъ о нихъ св. Письмо, що Ангелы всегда окружаютъ Престолъ Божій. (Дан. 10.) Но дворянне царей, князѣвъ и владѣтелей земныхъ не дармо стоятъ коло престоловъ пановъ своихъ, но дабы въ сей часъ готовыми були до выполненія приказовъ ихъ: такъ и Ангелы окружаютъ въ небѣ престолъ Божій, дабы всегда до выполненія приказовъ его були готовыми. И такъ послалъ Богъ Архангела Гавриила до Маріи (Лук. 1.), Ангела Рафаила до Товія (Тов. 2.) и дуже часто посыпалъ Г. Богъ Ангеловъ своихъ до иныхъ людей.

По третє, должны Ангелы людей хоронити и заступати. Дае се до розумѣнія св. Давидъ пророкъ, коли говоритъ: „Богъ Ангеломъ своимъ заповѣсть о тебѣ сохранити тя во вспахъ путехъ твоихъ.“ (Псал. 90. 11.) Такого Ангела хранителя дае Г. Богъ каждому человѣкови, скоро на свѣтъ приходитъ. Учитъ насъ сего Спаситель, коли приказуе ученикамъ, щобъ не презирали ни одного изъ малыхъ, поне-

же ангелы ихъ въ небѣ всегда поглядаются на лице Отца ихъ (Мат. 18. 10.) Сотворилъ отже Г. Богъ ангеловъ, дабы его хвалили, любили, ему служили и его хоронили.

По ангелахъ суть въ видимомъ свѣтѣ семъ люди найзнатитшими сотворенными божими. Они состоятъ эзъ тѣла и души бессмертной. Якъ при всѣхъ сотвореняхъ такъ и ту справедливо пытаемся, пощо сотворилъ Г. Богъ человѣка? Свѣтъ сей и всѣ рѣчи въ немъ сотворилъ Г. Богъ въ свою славу и наше ублаженѣе. Отже и человѣка не сотворилъ Г. Богъ на що иного, только въ свою славу и щобъ булъ щасливымъ. Изъ всѣхъ бо сотвореній земныхъ онъ лише одинъ есть силенъ Бога достойно хвалити, маючи разумъ и память и волю и иншихъ силъ и дарованій много. Чиже може онъ самъ одинъ малбы Бога Сотворителя своего гнѣвити, противъ Него повставати и такъ самого себе нещасливъ творити? Нѣ, во истину нѣ; такого не мѣгъ Господь Богъ яко всеблагий и святый, человѣка сотворити. Сотворилъ отже Г. Богъ людей, дабы его знали, славили, любили, хвалили, ему повиновалися и спасенными були.

И якъ не малибысмо Богу служити и ему повиноватися, коли Онъ есть Сотворителемъ нашимъ, найвысшимъ и найдобротлившимъ Господемъ нашимъ? Уже той самой хвилѣ, коли намъ бытъ далъ, написалъ тотѣ важнѣ слова на души нашої: „*Господу Богу твоему поклониши и ему самому послужиши.*“ (Мат. 4. 10.). Прото отъ урождения нашего призначилъ насъ до хвалы и службы своей. Тота должностъ отже есть такъ давною якъ бытъ нашъ.

Онъ есть найвысшимъ нашимъ Господемъ, владѣтелемъ неба и земли; Онъ есть царемъ царей; Онъ обладаетъ цѣлымъ свѣтомъ; передъ его престоломъ всѣ духи небесній на лица свои падаютъ; передъ его скіптиромъ трепещутъ всѣ цари земскій; передъ его величествомъ вельможи свѣта сего въ перстъ и ничтожество свое чезнутъ. Доходѣтъ отже и заключайте отъ величества того Господа на славу и должностъ нашу служити Ему; которому служити и волю Его полнити въ св. крещенію торжественно еще обѣцялись и слово свое въ залогъ дались. Повиннисмо пророкъ служити Г. Богу, бо Онъ есть найвысшимъ нашимъ Господемъ, а мы есьмо слуги его.

Дѣдайможь еще, что власне сей найвысшій Господь есть купно и найдобротлившій Господемъ. На услугахъ свѣта марнуются силы, и житъ ложится, а якъ отплачуетъ намъ свѣтъ? О, до якъ многихъ, котрый надъ невѣрностю свѣта плачутъ, можнабы тѣ слова Духа Божаго сказать: *Сльсте много, и взясте мало.* (Агл. 1. 7.) Колько бо трудовъ при услугахъ свѣта цѣлкомъ не узнается? Якъ многи або цѣлкомъ нѣ, або лише зле вынагороджаются? Но на услугахъ Бога такъ не дѣяется; тамъ все узнается, похваляется и богато нагорождается. Въ очахъ Бога не гине ничо, его щодра рука не оставляетъ ничего безъ нагороды. Онъ нагорождаетъ не только славный и героичный дѣла мучениковъ, но и найменший дѣла, якій вѣрний о имени его творятъ, нагородою вѣчною.

О! Яка слава и щастье наше, Люб.! що такъ великому и такъ добромъ Господеви и Сотворителеви нашему служити можемъ! Съ якою любовию и святою радостю не малибысмо ему служити, съ якою старапностю не малибысмо всѣ свои мысли и журбы, всѣ движена сер-

дца, всѣ хвилѣ житя нашего службѣ его посвящати?! Хочу отже, О Боже! Владыко и Сотворителю м旣, отъ нынѣ служити Тобѣ, хочу твои заповѣди вѣрно всегда исполняти, хочу святу волю твою съ радостію выполнять; укрѣпляй лише непостоянность воли моей благодатію своею, щобъ менѣ возможно было съ незломною вѣрностію Тобѣ одному всегда служити Аминь.

НАУКА XI.

О тѣмъ, якъ мало мы Господа Бога хвалимо.

*„Господу Богу твоему поклонишися и ему самому послужиши.“
(Мат. 4. 10.)*

Христіяне!

Одинъ лише есть Богъ, Христіяне! одинъ всемогучій Сотворитель и Господь неба и земли. И довѣдалисьмо, что его хвалити и любити есть першою и найвышою должностію человѣка. Понеже, скоро въ славу собѣ почитуемъ чтити и любити своихъ родичей, добродѣль и опѣкуновъ — чиже не далеко скорше повиннисьмо тую честь Господу Богу отдавати, который есть нашимъ Отцемъ, который насть сотворилъ и удержуе, особливо же, коли тои сами хвилѣ, якъ насть Богъ сотворилъ, сї велики слова написалъ на души нашей: „Господу Богу твоему поклониши ся, и ему самому послужиши“? И мы обѣзвалися въ св. крещенію торжественно, служити ему и волю его вѣрно творить и тамъ слово свое далисьмо въ залогъ. Но дополняемъ мы сю першу и наибѣльшу должностію нашу? И се власне буде предметомъ нынѣшної науки.

Ото першимъ дѣломъ вѣры есть дѣло молитвы и мы ю каждого дня отправляемъ, но якъ? Сами себе запытаймось. Однай молятся лише отъ привички, иной подобно дѣтямъ съ рѣвною тымже плохостію и розѣянью духа, а велика ихъ часть даже не умеѣ молитися и зле молится. А хотятъ и молимся; чиже умъ нашъ есть занятый цѣлкомъ Богомъ? Чиже мыслимъ, что съ Нимъ бесѣдуемъ? Чиже смиряемся и унижаемся передъ лицемъ его памятающи на величество его и на наше ничтожество? Чиже сердце наше принадлежитъ во всѣмъ Богу? Есть оно далекимъ отъ того, щобъ по крайней мѣрѣ смертно не прогнѣвити Бога? Чи маємъ волю здѣлать що для умноженія хвалы его и спасенія нашего? Треба признати, что такъ молитвъ нашихъ не отправляемъ. Упадаемъ на колѣна, но мысль наша занята есть орудками, господаркою а часомъ и забавами. Бесѣдуемъ нѣбы то съ Богомъ, но безъ найменшої уваги, якобы Онъ насть не слышаль и не зважаль на слова наші — молимся, но самыхъ себе не розумѣемъ, что уста наши говорять, и сердце наше не чувствує того и не подѣляе, що мы говоримъ и о що просимъ. А есть же се молитися? осуди кождый самъ себе! День святый найдутьте святитися слуханьемъ Службы Божої. Нема дорожшого часу надъ той, который Службѣ Божої посвящається; нема способнѣйшого часу, въ которому могли бысмо отдать честь Богу достойну и должну, и получить помочь потребну. Но до того треба

бути цѣлкомъ перенятымъ тою страшною жертвою; треба съ Христомъ соединити ся, который за насъ приносится, треба молити Бога о силѣ заслугъ той святой жертвы, о отпущеніе грѣховъ здѣланыхъ противъ Бога, благодарити его за добродѣйства, просити о благодати намъ потребнѣй. Но такъ мы, якъ я ту повѣдаю, слухаемъ Службы Божій? Чи не буваємъ мы радше на Службѣ Божій якъ на якому звычайному обрядѣ? Чи не присутствуемъ ей съ такою холодностію и такимъ рѣвнодушіемъ, якъ бы на ней ничего такого не совершилося, що бы на нашу увагу заслуговати могло, якъ бысъмо ніякого пожитку зъ ней для себе не надѣлися? Водили насъ на ню въ дитинствѣ нашомъ, видимо иныхъ идушихъ, та и сами идемо до церкви не запытавшихъ самыхъ себе, пошо тамъ идемъ, и чимъ въ ней занималися належить. Приклоняємъ часомъ колѣна, творимъ знамя креста святого, говоримъ звычайни молитви; но въ глубинѣ сердця не занимаемся ни Господомъ Бѣгомъ, ни святыми тайнами, которї передъ очами нашими совершаються. Нудить насъ довша отправа, не можемъ устояти, ходимъ, выходимъ, бесѣдуемъ, обзираемся, смеємся, або зѣваемъ и дрѣмаемъ. Чи такъ слухаючи Службу Божію, гадаете, що отдаємо черезъ ню належиту честь и хвалу Г. Богу? Нѣ!

Коли приступаємъ до св. сповѣди, щобъ съ Богомъ помирити ся, чи по крайной мѣрѣ хотъ тогды занимають насъ чувства, якихъ вимагає честь и любовь къ Нему? Обвиняємъ себе въ грѣхахъ и просимъ о отпущеніе ихъ: чувства тотій нашій повиннї перенятии встыдомъ, омерзѣньемъ грѣховъ, живимъ и гôркимъ жалѣмъ за нашу невдачність къ Спасителю. Память на Бога такъ доброго, такъ достойного любви, котрого прогнѣвались повинна бы насъ перенятии болѣмъ.

Трепетати передъ лицемъ Бога, котрого такъ справедливый есть судъ; унизити ся и смирити повиннисьмъ передъ Нимъ, милосердіе же его прощаюче вини нашій повинно насъ перенятии любовю и вдачністю. Но такъ мы отправляємъ сповѣди нашї? Не суджу. Идемъ до сповѣди, якобы зъ принуки, безъ жалю о здѣланыхъ грѣхахъ, обвиняємъ въ нихъ сухо, слухаемъ упомненій духовника не гадаючи цѣлкомъ зъ нихъ хѣновати и отходимъ такими, якими ірійшлисъмо. Не видати въ насъ по сповѣдяхъ ни найменшої змѣни; въ поступкахъ давнихъ нашихъ даєся такої видѣти житъ зле и нехристіянске.

А скоро даже тогды, коли выполняемъ должности вѣры нашей такъ мало почуваемся до любви и чести Богу должностной, щожъ судити належитъ о прочихъ хвиляхъ житя нашего? Чи жъ пôдчасъ трудовъ и дѣланій нашихъ мыслимъ о Немъ? Чи жъ возносимъ коли сердця нашї до Бога? Чи маємъ память на его присутство? Чи задля Него трудимся? Чи желанье угодити ему и выполнити волю его есть единою цѣлію трудовъ и занятій нашихъ? Або чи не трудимся по подобію оніхъ людій, котрі мышлять лише о землі, знаютъ лише землю, обертаются лише въ рѣчахъ земныхъ такъ якбы призначеными були все гда перебувати на землі?

Розсмотрѣмъ еще тотъ обстоятельства, котрі даючи учути людямъ силу и справедливостъ Бога, повиннї бы навернути ихъ до Него; говорю, о нещастяхъ, пригодахъ, недугахъ, карахъ, котрій насъ часомъ дотыкаютъ. Тотій кары щожъ въ насъ дѣлають? Якї суть въ тихъ

случаихъ наші мысли, чувства бесѣды и поступована? Чи благословимъ тую руку отцевску, котра бѣе длятого, бо насть любить? (Евр. 12. 6.) Чи цѣлюемъ ю по образу смиренныхъ и покорливыхъ дѣтей? Вѣдай противно дѣся; нещастье насть розъяряе, журба, горести и мысли отчаянній насть притискаютъ; и вмѣсто наверненя и прибѣганя до Бога, щобъ вѣ Немъ найти потѣху и отраду, шукаемъ тогоже у людей, котрѣ сами такъ якъ и мы потѣхи и помочи потребуютъ, отже дати намъ ихъ неможуть. Здаєся, поглянувшіи на Христіанъ вѣ тыхъ хвиляхъ противныхъ, что Богъ не есть имъ знаный, что не вѣрують вѣ Божій промыслъ, что собѣ представляютъ — что все зависить отъ слу чаю (*fatum*) слѣпого, вымыслу и злобы людской, здаєся, что не зна ють, что Богъ всѣмъ управляе, что Онъ есть всегда мудръмъ, спра ведливъмъ и милосерднымъ; что насть искушае и карае вѣ семъ житю, щобы намъ простити вѣ вѣчности; что коли намъ дае учту бѣды житя сего, желае насть оторвати отъ землѣ и взвести мысли и желаня наші до неба; хоче дати намъ познати, что не найдемъ постоянной и неизмѣнной щасливости на землї.

Такъ отже, Боже мій! сумно есть правдою, что люди, котрѣ называются Христіанами, котрѣ вѣ Тебѣ вѣрують и Тебѣ исповѣдуютъ, что они не отдаютъ Тобѣ чести и любви, яка Тобѣ отъ нихъ и отъ всѣхъ словесныхъ сотворѣній на небѣ и на землѣ належится. Аминь.

(Дальше буде.)

Практики душпаstryрскіи одного сельскаго священника.

(Продолженье.)

III. б) Инишій поменій списы.

Таковѣ суть:

1. Каталоги школьній. Пишу ту лише тѣ дѣти, котрѣ дѣйстно вѣ школѣ являются; особно початковыхъ, а особно тыхъ що вже дальше поступили; также хлопцѣ и дѣвчата особно. Рубрики суть тѣ самѣ, що вѣ общомъ каталогу дѣтей (зри II., ч. 8. ст. 82—3), и дѣти одти выписую; лише вѣ 5 рубрицѣ занотовую вообще, колько лѣтъ вже дитина до школы ходить.

Кромѣ записованя кождоразового присутствія у каждого дитини (таксамо якъ при церковной катихизації — зри ст. 83. ad 6), запи сую ще также надъ именемъ дитини тую сповѣдь и причастіе, где дѣти школьній разомъ до сповѣди идутъ. Яко термина, до которыхъ на сповѣдь уважаю, беру 8 вѣ роцѣ: 1) Покровъ, 2) Пилипѣвка, 3) Рѣздво, 4) Великій посты, 5) Великденъ, 6) Зеленій свята, 7) Петробѣвка, и 8) Успеніе, котрый остатній терминъ ту, яко вѣ часъ вакацій, отпадае; и пишу на загальномъ листѣ скорочено такъ:

Покр.	Пил.	Рожд.	постъ	Вел.	Зел.	Пет.
1	2	3	4	5	6	7

и при дѣйствнѣй сповѣди дѣтей школьніхъ додаю до сихъ чиселъ да-

тумъ того дня) а надъ именемъ кожданъ дитинъ даю взглядно с, п, або —.

2. Списъ братей церковныхъ, братя и сестрицѣ: нумеръ дому, рокъ вступленя въ брацтво, имя; и можъ также абсенціи при кождорбчныхъ сесіяхъ (остатною цифрою року) нотовати. *И хочу заразъ ту о делахъ ручахъ брацкихъ говорить.*

Добре есть, если можъ ввести также брацтво хлопцѣвъ и дѣвчатъ (эзъ бѣльмъ свѣтломъ, а газды и газдынѣ эзъ жовтымъ). Хлопцѣ мають преимущество ношенья креста и хоруговъ, также коляду (але безъ музыки); дѣвчата ношенье образа; обое также квестъ въ праздникъ въ церкви и селу (если есть такій звычай), и асисту своего брацтва при сплюбѣ, и также въ разѣ похорону, и хоть разъ въ рокъ Службу Б. и сесію. — Тутка дуже важна для душнастырства увагу робю. Треба абы священникъ до старшихъ братей и до войта удавався взглядомъ музыкъ, абы если ихъ вже войтъ деколи позволити хоче, тое дуже рѣдко было и съ всякими осторожностями, не довго въ нѣчъ и ведля можности не въ корчмѣ. А що до коляды, то попросту кажу, еслибы хлопцѣ мали зъ музыковыхъ колядовать, то далеко лѣпше безъ ихъ коляды обйтися; що найбѣльше, то можъ имъ за обколядованье музыку ажъ по Іорданѣ позволити. Есть то очевидно дуже важна рѣчь, бо музыка, а ще въ корчмѣ, то лише жниво злого духа есть. Длятого и священникъ най жаднымъ способомъ толоки зъ музыковыхъ не справляє.

Всѣ брацтва и старшій и молодшій, могутъ мати кожде свою фану, на котру отчасти складаются, а решту можъ имъ зъ церковныхъ грошій додати. Тримаютъ ю на найбѣльши свята середъ церкви, носятъ на процесіяхъ, и береся имъ на похоронъ.

У мене брацтво тверезости есть дуже численне, и брацтва церковнї установили правило, абы лише такихъ до себе пріймати, котрѣ належатъ разомъ и до брацтва тверезости, або принаймнѣй на якійсь часть слюбовали; и если имъ той часть выйде, то мусятъ далѣй слюбовати, сли хотятъ въ брацтвѣ церковнѣмъ позѣстati. Часомъ трафляются хлопцѣ и дѣвчата ниже 16 лѣтъ, котрѣ хотятъ до брацтва церковного вступити; тымъ досыть есть, нѣмъ ще до 16 лѣтъ дойдутъ, абы залисалися напередъ до слюбования и тверезость захововали, хоть ще не слюбуютъ. Старшій брацтва мають у мене по 3, а молодѣ по 2 старшихъ братей; и старшій братя газдѣвъ и газдынѣ суть оразъ старшими братами брацтва тверезости. Властиво повинно бы брацтво тверезости своихъ власныхъ настоителей мати; але при першомъ уконституованію того брацтва скликавъ емъ слюбовавшихъ и поручивъ имъ (за ихъ согласиемъ) выбратьi которыхъ хотятъ, але эзъ помежи тыхъ що суть разомъ и въ брацтвѣ церковнѣмъ, абы разомъ обоихъ брацтвъ настоителями були; такъ ся стало, а теперь вже думаю, еслибы змѣна яка зайдла въ старшихъ братяхъ церковныхъ, то вже та сама змѣна и на брацтво тверезости ростягатися буде; понеже тое послѣдне брацтво жадного интересу въ выборѣ своихъ настоителей не окажуе, трудно ихъ наветь скликати и вообще связь брацка межи ними майже жадна не даеся чувствовати.

Брацтво церковне моглобы що року новыхъ старшихъ братей выбирати (безъ жадной особной причины), и если якій противности

противъ старшихъ братей повстаютъ, то я тое выразно кажу; въ разѣ якого тяжшого переступленія може и священникъ ихъ выключити; и его потвердженіе до выбору есть потребне; але если ничо такого великого противъ нихъ нема, и если никто новый выборъ не вносить, то и я лишаю рѣчъ такъ якъ есть, и звыкло на сесіи жадной о томъ бесѣды нема.

О грошевыхъ рѣчахъ брацтва и церкви, и также ще о однѣмъ (хоть маленькомъ, але важномъ) списѣ будемъ говорити въ слѣдую-
щомъ числѣ Сиона.

Нововыбранныхъ старшихъ братей добра есть, яко провизоровъ церковныхъ, заприсягнути, формулу присяги (треба имъ напередъ пе-
речитати, абы знали, що мають присягати)*); а що до брацтва тве-
резости треба имъ ихъ обовязки ведля дотычнои куренды (нашои
Льбовской АЕпархії) выложити.

ДУБОВЫЙ КРЕСТЬ.

(Продолж.)

(А. Торонскій.)

Петро всегда съ великимъ удивленьемъ смотрѣлъ на Марику, не знающи чи мае вѣрити ей словамъ, чи нѣтъ?

„То сама правда, що я Вамъ говорю, я рѣдна доњка шевца Шила, выхована въ домѣ богатого адвоката.

„Вы зо мною робите играшку.“

„Ще разъ Вамъ кажу, що говорю истину, и доказомъ Вамъ суть тѣ молитви рускѣ, который я щоденно отмавляю. Я отмавляла тѣ мо-
литви, а не знала, що то за молитви, не знала, що то молитви рускѣ,
що мои родичи Русини, и я зъ роду руска.“

„Если такъ есть, якъ Вы говорите, то Вы сто разовъ — тысячу разовъ дорожжай и милѣйшай стали моему сердцю. Я полюбиль дочку адвоката Фирлани, але, если та сталася теперъ дочкою шевца, русинкою, то любовь моя теперъ есть безъ границъ. Вы Русинка — и я

*.) Найшоль емъ слѣдуючу формулу присяги Провизора: „Я Н.
Н. по желанію церковного брацтва въ ... при храмѣ ... пріймаючи
урядъ провизора церковного и начальника тогожъ брацтва, слюбую
передъ Г. Богомъ всемогучимъ, который буде всѣхъ людей судити и
обѣцяю, во всякихъ справахъ, дѣлахъ и потребахъ брацкихъ, также
що до скарбона и грошей церковныхъ, пильнымъ, вѣрнымъ и справе-
дливымъ перебувати, и ничо отъ приходовъ скарбона церковнои, або
отъ спряткѣвъ и рѣчей церковныхъ отдалити, губити, або отъ сихъ
що на свой пожитокъ обервати, але всѣ вѣрно и цѣло къ бѣльшой
хвалѣ Божій и спасенію моєи души ажъ до конця сего урядованія мого
завѣдодати. Такъ ми Боже поможи и Преч. Дѣво Marie, аминь.“ (Цѣ-
лую св. Евангеліе.)

Русинъ, — Вы дочка бѣдного шевця, а я сынъ бѣдного теслѣ, чи тѣ обстановы не зважутъ тѣснѣйше ще нашї душї?

„Я не вѣрю, щобы то было Вашимъ переконаньемъ.“

„Если хотите, щобы я вѣрилъ Вашимъ словамъ, вѣрьте и Вы моимъ. И на доказъ що въ моихъ словахъ щира правда, — стаю не передъ Марикою Фирлані, а передъ Марию Шило, и прошу о еї руку.“

„Если можете любити дочку шевця Шила, и съ нею завязати подружье, — то отъ вамъ моя рука.“

Петро взялъ руку Марики въ свою долонь, притиснувъ къ своимъ устамъ и поцѣловалъ.

Въ той самой хвили отворилися двери отъ другои кѣмнаты, въ которой лежала адвоката недужна, вступила покоївка: „Панъ адвоката проситъ до себе.“

„Чи мене?“ воросилъ Петро опускаючи руку Марики, чей той сполоханый голубецъ.

„Такъ есть“ отвѣтила покоївка.

Марика съ Петромъ вступили въ кѣмнату адвокатовои. На ихъ лици еще цѣлкомъ живи були слѣди взволнованья чувствъ, такъ що адвоката хвильку зреяла то на Петра то на Марiku, мѣрковала однакожъ, що лице Марики було погодне и ясне, а не сумне, якъ то бувало въ притомности Петра.

По хвильцѣ такого испытующего погляду, отозвалась адвоката къ Петру, подаючи якійсь паперъ: „Теперь доручено менѣ якоесь письмо зъ Суду, прошу перечитати, що то за дѣло?“

Петро розпечаталъ письмо, и читалъ: „Всепочтеннїй панъ Тересѣ Фирлані и всепочтеннїй паннѣ Марії Фирлані зъ роду Шило. Королївскій судъ потврджає адоптацію Марії Шило черезъ адвоката бл. п. Іосифа Фирлани и его жены Тересы Фирлани, и признає її всї права зъ той адоптаціи законно походячі що до имени и наслѣдства.“

„Теперь вѣрите? Чи не правду я казала?“ обвзвалася Марика до Петра.

„Такъ ты уже все высказала? Не могла выдержати?“ перебила адвоката.

„Я не хочу никого въ блудъ впроваджати“, отрекла Марика.

„Тутъ все правда, никто не обманеный. Я полюбиль Марiku Фирлані, — Марія Шило стала ще дорожшо и близшо моему сердцю. Тутъ виджу передъ собою въ одной особѣ Марiku Фирлани и Марію Шило; оба предметы мої горячої любви. Марія Шило дала менѣ свою руку, — теперь ще прошу Марiku Фирлани подати менѣ такую, а Вась всепочтенна Мати поблагословити.“

„Кто не погордилъ рукою Марії Шило, тому и Марика Фирлані не може отказать руки своєї“, отрекла Марика и подала праву руку свою Петрови. Обое приклѧкли при ложи адвокатової, — а та поблагословила дѣтей своїхъ.

„Богъ даль менѣ любезну доньку, а теперь дає менѣ любезного сына. О якже я ему вдячна за то!“ говорила адвоката поблагословивши дѣтокъ.

Отъ той хвилѣ вернула зновь веселость на лице Марики и спокой въ душу ей. А шо Петро не чулся бѣть щастья, то и говорити не треба.

Не одолго одержалъ Петро грамоту на адвокатуру — и отворильтъ свою канцелярію въ покояхъ бл. п. адвоката Фирлани на выразне желанье его жены.

Зачато мыслити о весѣлью. Розумѣяся, шо тое наступити могло ажъ по бѣтутю звыклои жалобы за покойнѣмъ адвокатомъ. — Передъ весѣльемъ хотѣла Марика еще познatiи своихъ рѣдныхъ родичей, коли жiютъ, и просити ихъ о благословеніе и на весѣлье. Порадили межи собою, щобы написати напередъ листъ до священника, довѣдатися, чи родичи Марики еще жiютъ? и донести имъ о наступити маючомъ весѣлю ихъ доньки. — Такъ зроблено. — Не одолго прiйшолъ листъ бѣть священника, въ которомъ доноситъ, же родичи обое жiютъ еще, и дуже радуются щастемъ доньки своеи, дякують за память и благословляють ю до вѣнца, только на весѣлье прiѣхати не могутъ, бо мати троха недужа, а отецъ не може покидати дому и родины на колька дней. Также не жадаютъ, щобы Марика за для благословенія такъ далеку дорогу въ теперѣшне недогодне время поднимала, они благословляють ю зъ цѣлого сердца, и молятъ Всевышнѣго, щобы благословиль ихъ Самъ Свою высокою десницею. Имъ буде прiятнѣйше посля весѣля узрѣти свое дитя съ зятемъ. — Вкoнци додаль священникъ еще зо своей стороны благожеланія для молодои пары.

Прiйшолъ часъ весѣля. Вѣнчанье мало бѣтутися въ церкви, понеже Марика, хотя була выхована въ латинскому обрядѣ, познавши свой рѣдъ и свое походженіе, вернула впять до руского обряда. Адвоката яко розумна осoba зовсѣмъ тому не противилася, нашла то навѣть цѣлкомъ природнымъ, понеже сама завсѣгды брыдилася всякими перекинчиками, и звыкла була говорити, шо тѣ люде суть безъ характеру, который задля якихто видовъ погорджають своимъ народомъ. — Толькожъ до церкви було троха за далеко, пора не дуже була спрѧюча, — а гостей зъ першихъ домовъ города було много запрошеныхъ, до того ще церковь не дуже просторна, длятого просила адвоката, чибы не могло бути такъ, щобы вѣнчанье бѣтубося въ катедральной церкви латинской, однакожъ посля руского обряда. Любила Марiku якъ рѣдну доню и хотѣла вѣнчанье бѣтубои якъ найсвѣтлѣйше. Желанью тому задосытьучинено, понеже священникъ, стрый Петра выробиль собѣ у епископа позволеніе въ латинской церкви звѣнчати молодыхъ.

Прiйшолъ день вѣнчанія. Якъ по мѣстѣ розбiшлася вѣсть, шо вѣнчанье доньки адвоката Фирлани — цѣлый костель наполнило множество людей. Много зъ высокопоставленыхъ осбѣй було запрошеныхъ на весѣлье, а ще бѣлье паньства прiйшло дивитися. Всѣ дивилися, чому молодой ждутъ при входовыхъ дверехъ и не идутъ дальще. Але ще бѣлье удивленье обняло всѣхъ зрителївъ, коли выйшли три священники рускій въ свѣтлыхъ фелонахъ съ двома діаконами и свѣщеносяцми до великихъ дверей, где бѣтобрали приреченье бѣть новоженцївъ, и привели ихъ передъ аналой посередъ церкви передъ великимъ олтаремъ поставленый, коли тымчасомъ хоръ составленый зъ студен-тovъ Русиновъ и упрошеныхъ пѣвцovъ зъ Пряшева звучно и стройно

заспѣвалъ. Зрѣтель не знали, чи подивляти строи весѣльныхъ гостей, якъ то звыкло въ такихъ случаяхъ бувае, чи придивлятися поважнымъ и полнымъ глубокого змысла обрядамъ, чи прислушоватися милозвучнымъ мелодіямъ хору. Каждый вопрошалъ, що то значитъ, що рускій священники вѣнчають, чого ще николи не видано въ томъ костелѣ, и откі ихъ ажъ пять взялося? А треба знати, що межи священниками было двохъ зъ Галичини, именно священникъ зъ того села, где родилася Марика съ своимъ зятемъ, — а сынъ, укінченый богословъ, управлялъ хоромъ. Они були запрошенні на весѣлье, въ заступництвѣ родичей Марики. — Обрядъ вѣнчанія и пѣнье всѣмъ дуже сподобалося. Оповѣдано, що дуже много латинскихъ священниківъ, крилошане, а навѣть самъ владыка приїшли до церкви приидвигитися рускому обряду вѣнчанья. — Коли по вѣнчанью молодій і гості весельній зъ церкви выходити стали, заспѣвалъ хоръ многая лѣта такъ хорошо, що никто зъ мѣстця рушитися не хотѣлъ, доки не скончено спѣвати.

Петро и Марика були дуже щастливій, понеже щира любовь ихъ соединила; а що і адвокатова дуже щастливо чулася, не треба і казати. Якъ давнійше такъ і по весѣлю Марика була для своеї прибраної матери любезна, добра, послушна, і отгадовала ей желанья; і Петро тоже. — Теперь уложили собѣ такій порядокъ домовий, що на перемѣну одну недѣлю съ адвокатовою ходили до костела на богослуженіе, а одну до церкви, — свята обходжено и рускій і латинський. Сей порядокъ треваль ажъ до смерти адвокатової.

Также постановлено якъ скоро только обстановы позволяятъ, отвідѣти роїдныхъ родичей Марики.

(Прод. слѣд.)

О заложенію фонда

на запомогу вдовъ и сиротъ священническихъ обр. гр. кат.

Проектъ статута для товариства запомоги вдовъ и сиротъ священническихъ гр. к. Архіепархії Львовской, уложеній Всч. О. Е. Меруновичемъ, и удобреній Анкетою въ той цѣлі выбраною подалисьмо въ попередніхъ двохъ числахъ нашої часописи, такожъ по два примѣрники того проекта якъ і проекта Всч. О. Д. Танячкевича зостали розбслані по деканатахъ. Теперь начнутся въ поодинокихъ деканатахъ дебаты, дабы отпоручники деканальній на загальнімъ собранію, котре по Великодніхъ святахъ отбудеся уже съ чимъ готовымъ явилися. При тыхъ дебатахъ, гадаемъ, було бы добре звернути увагу на початокъ заложенія того фонда и застановитися надъ тымъ, чи фондъ вдовично-сиrotинській має перемѣнитися на товариство вспілки (Genossenschaftsverein) на підставѣ закона державного о створишенняхъ зъ дня 15. Листопада 1867, чи позбстati фондомъ добroчинности (Wohlthätigkeitsfond), якимъ онъ булъ при своїмъ заложенію. Въ той цѣлі подаємъ ту въ переводѣ статутъ первѣстный уложенный 1821 р.

„Зважаючи на сумний станъ вдовъ и сиротъ по смерти священниковъ обряду гр. к. позбсталыхъ, клиръ Архіепархії Митрополитальної Львовской жадалъ отъ давна, щоби фондъ запомоги реченихъ

вдѣвъ и сиротѣ мѣгъ бути отвореній. Дѣлъ соборовъ епархіальныхъ доказують, что уже за часовъ преосв. б. п. епископа Николая Скородынскаго р. 1805 умершаго, цѣлый клиръ булы готовъ складати жертвы на утвореніе реченоаго фонда. Предвчасна смерть реченоаго Пастыря и рожній неспріяючій обстоятельства познѣйшихъ часовъ не позвоили приступити до такъ полезного дѣла. Теперь отозвались знова желанія клиру. Зъ всѣхъ деканатовъ подано въ р. 1820 и 1821 письменній освѣдченія, чтобы фондъ запомоги вдѣвъ и сиротѣ священническихъ утвореніемъ булы черезъ добровольній складки. Деканы и ихъ заступники стапули 24. Чervня 1821. въ Львовѣ на Синодъ епархіальный отъ духовенства взглядныхъ деканатовъ уполномоченій и упросій, чтобы согласно всѣхъ желаніе синодально розважаніемъ и якъ найскорѣше до скутку приведеніемъ бути могло. Ты такъ выразно и честнотѣ любви ближняго такъ красно отповѣдающи желанія Духовенства синодъ Архіепархіальный пильно розваживши:

I. означилъ жерела, зъ которыхъ фондъ запомоги вдѣвъ и сиротѣ священническихъ утвореніемъ бути може,

II. установилъ мѣру, пбсля которой зъ тогожъ фонда запомоги вдовамъ и сиротамъ подавати належалобы, и якъ высокій капиталъ самого фонда бути повиненъ,

III. наконецъ опредѣлилъ засады отвѣтного зарядженія фондомъ.

Основа ухвалъ синодальнихъ дотычно тыхъ трехъ точокъ есть слѣдующа:

1. Жерела фонда запомоги вдовъ и сиротъ священническихъ Архіепархії митр. Львовской.

§. 1. Отвѣтно до освѣдченъ писемныхъ цѣлого духовенства въ р. 1820 и 1821, якъ выше сказано, поданыхъ, мають бути доти отвореній рѣчній складки добровольныхъ жертвъ межи самимъ Духовенствомъ, доки капиталъ, потребный до замѣреной запомоги вдовъ и сиротъ священническихъ, утвореніемъ не буде. Складки тай не будутъ никому тягаромъ. Каждый священникъ означить щорочно самъ жертву свою пбсля силъ и обстоятельствъ своего маєтку, и буде ту жертву въ пересвѣдченію, что исполняе честноту любви ближнѣго, охочо складати. А еслибы сей або той, пбсля змѣны обстоятельствъ, опустилъ свое духовне урядованье черезъ смерть, або иншамъ способомъ, суть всѣ пересвѣдченій, что наслѣдникъ идучи за способомъ мышленя и за пріемомъ цѣлого духовенства, не буде отмавляти своихъ жертвъ. Узналь протое Синодъ Архіепархіальный, что першимъ и найпевнѣйшимъ жерломъ утворенія фонда запомоги вдовъ и сиротъ священническихъ будутъ рѣчній жертвы добровольній самыхъ священниковъ.

§. 2. Добровольній жертвы священниковъ, скоро значнѣйшу квоту будуть выносили, мають бути тотчасъ на процентъ локованій, провизіи же пбсля общаго желанія и воли клиру, знова въ капиталъ оберненій и локованій, и тымъ способомъ доти буде ся поступати, доки не окажеся достаточный капиталъ, щобы провизія могли выстаричти на запомогу всѣхъ вдовъ и сиротъ священническихъ.

§. 3. Каждого року поставляются новій парохи; давнѣйшій пере-

*

носятся на лучший парохії; дѣйствительнымъ парохамъ отдаются въ завѣданье съ всякими доходами опорожненій парохії и ишій тымъ подобный случаются користній событія въ епархії. Часто именованій бываютъ новыя деканы, або ихъ заступники; такожь обводовій надзирателѣ школъ парохіальнихъ, испытателѣ епархіальныи, крилошане почетній, совѣтники консисторскій, крилошане соборній и достойники. Клиръ на синодѣ зѣбранный, освѣдчиль, що належитъ надѣяться, що при всѣхъ тыхъ, чи то корысть, чи степень почести и уряду, а обое разомъ священникамъ приносячихъ событіяхъ, каждый участникъ буде охочо щось жертвовать на фондъ запомоги вдѣвъ и сиротъ. То отже булобы третимъ жереломъ помноженя реченого фонда.

§. 4. Въ каждой парохії обходится праздникъ храмовый. Народъ зѣбранный звыкъ складати для мѣстцевого священника побожній жертвы, а священники знова обертають тѣ жертвы, посля намѣренія жертвуючихъ часто на милосердній дѣла. Зъ согласной печаливости цѣлого клиру о заложеніе фонда на запомогу вдѣвъ и сиротъ собратій своихъ, внесли деканы синодально, що священники эѣ тыхъ побожныхъ жертвъ не отмовлять якусь часть призначити для реченого фонда. А хотіябы сколькость той части и не значено була, эѣ численныхъ однако парохії Архиепархіальныхъ разомъ взята станеся значимъ засиленьемъ для фонда вдѣвъ и сиротъ. То отже булобы четвертымъ жереломъ помноженя того фонда.

§. 5. Душпастирѣ обряду гр. к. жіютъ загально въ станѣ соцрежескому и суть заразомъ отцами родины. Отношена тѣ стаются неразъ поводомъ до малыхъ урочистостей родинныхъ. Дни уродженія и имянинъ членовъ родины, крещеніе ново народженого дитяти, вѣнчанія сына або донъки бываютъ часто посля звычаю и приличности, обходженій въ кружку родины и пріятелевъ. Посля согласного запевненія декановъ священники будуть и въ тыхъ веселыхъ событіяхъ на фондъ вдѣвъ и сиротъ умершихъ своихъ собратій тымъ радѣйше жертвы свои призначати, понеже може легко случитися, що членъ родины, котрого уродини або имянини обходятся; що жена и дѣти вѣнчаннаго сына, що наконецъ дѣти вѣнчаной донъки, або она сама въ сумной потребѣ буде находитися побирати запомогу зъ того фонда. Священники обр. гр. кат. обходять часто побожну память умершихъ членовъ родины своей; не опустятъ они и тыхъ жалобныхъ памятокъ, щобы на запомогу вдѣвъ и сиротъ где нещо не жертвовали въ тѣмъ пересвѣденю, що така для бѣдныхъ внесена жертва есть Богу наймилѣйша, и преставшимся эѣ свѣта сего може статися найуспѣшнѣйшимъ ратункомъ. То отже буде пятымъ жереломъ поднесеня фонда запомоги вдѣвъ и сиротъ священническихъ.

§. 6. Обрядъ гр. к. числить такожь священниковъ безженныхъ, ишій суть бездѣтній, ишій наконецъ уже достаточно вывѣновали свои дѣти. Давнѣйше уже священники тыхъ категорій отличалися ревностію о побожній и доброчинній фонды. Даже Архикатедра Митрополитальна св. В. муч. Георгія и церковь Львовска мѣйска кромѣ многихъ иныхъ церквей по селяхъ и по мѣсточкахъ числять межи своими Добродѣями священниковъ, котрый не обтяженій подпорою родины своей, ощадженый маєтокъ призначили на подобный фундаціи, то за житя, то освѣдченьемъ

послѣдной воли. Еще желаньемъ лише було клиру, щобы способъ за-
ложеня фонда запомоги вдѣвъ и сиротѣ священническихъ мѣгъ бути
обмысленымъ, коли помершій р. 1815. парохъ въ Опрышовцяхъ, цирку-
лу и деканату Станиславовскаго, Василій Гарбачевскій, по належитомъ
вывѣнованю своихъ дѣтей, жючи въ станѣ овдовѣлому, на той такъ пожада-
ный фондъ за житя своего призначиль и зложиль 50 дук. въ зол. На той
фондъ р. 1822. посвятиль и отдалъ 100 зл. м. к. овдовѣлый и бездѣ-
тный парохъ Новици циркулу Стрыйскаго деканату Калуского б. п.
Павель Крайковскій. Духовенство не сомнѣваєся, що числитъ много
иныхъ, и буде всегда числити въ кружку своимъ духомъ подобной
доброчинности перенятыхъ священниківъ; ихъ протое жертвы станут-
ся шестымъ жереломъ зъ котораго фондъ запомоги вдѣвъ и сиротѣ
священническихъ взрѣсть свѣй буде брати.

§. 7. Зѣбраній синодально деканы вдячностію перенятїи вызнали,
що не одинъ священникъ не булбы въ станѣ удержати себе и числен-
ной части родины своей, еслибы ему щедролюбіе колятора и патрона
парохіи его, помочію не було. Колкоожъ то такожъ вдѣвъ и сиротѣ
священническихъ того щедролюбія по нынѣшній день досвѣдча! По-
требу фонда на запомогу тыхъ бѣдныхъ узнае загально Высока Гали-
чины Шляхта. Замѣръ нынѣшній клиру заложенія такого фонда черезъ
добровольній складки священниківъ, зѣденаль собѣ похвалу многихъ
честнотою, заслугами и достоинствами знаменитыхъ Обывателѣвъ. Есть
то щасливою ворожбою, на котрой духовенство опирає свои надѣї, що
усиліе его о заложеніе реченого фонда досвѣдчитъ подпоры отъ Мужей
такъ благородно мысличихъ. А коли добрый дѣла вообще подобаются
и силуютъ человѣка до наслѣдованія, потѣшає ся отже духовенство,
що и въ иныхъ клясахъ народу найдутся доброчинній помножителѣ
того фонда; а то буде наконецъ семимъ жереломъ того фонда.

II. Вымѣръ запомоги для вдѣвъ и сиротѣ священническихъ и сколь- кость капиталу на то потребного.

§. 8. Желаніемъ клиру есть, забезпечити вдовамъ и сиротамъ по-
мершихъ душнастырей по возможности сталу, ніякимъ змѣнамъ часу
не улягающу запомогу. Священники протое постановляютъ жертвы
свои (§. 1) въ монетѣ конвенційнѣ складати; а еслибы коли
чи то зъ жертвъ чи зъ иныхъ жерель (§. 3—7) квоту яку въ гро-
шахъ паперowychъ случилося зѣбрать, буде тая квота змѣнена на кон-
венційну монету, въ так旣 монетѣ капиталъ фундований, провизії по-
бираній и свѣго часу запомога вдовамъ и сиротамъ давана.

§. 9. Вдовы по помершихъ священникахъ будутъ побирати рочне за-
помогу отъ дня смерти, и якъ низше означится, отвѣтно до часу за-
слугъ мужа, сироты же отъ дня смерти отца безъ взгляду на часть
его заслугъ, однако посля розличія пола. Запомога вдѣвъ буде продол-
жатися, доки будутъ жити въ станѣ овдовѣломъ, запомога же сиротѣ
мужеского пола доки 16., женскаго, поки 14. роцъ житя не скончать.
Скоробы вдовѣ случилося повторно пойти за мужъ, устаете вызначена ей
запомога; подобно и сироты — хлопецъ по 16, а дѣвчина по 14. роцъ
запомоги не получить; бо першій або приготовлялся до стану духо-

вного и могутъ бути принятими до семинаріи, або до стану мірского стремлятъ, протоє въ томъ станѣ повинній шукати способу житя; дѣвчата же по 14. роцѣ, або замужъ могутъ пойти, або набувши въ томъ вѣку, якъ то бути повинно, потребного успособленя до роботъ женъскихъ, сами на себе зарабляти повинний.

§. 10. Взглядно до часу заслугъ помершихъ священниківъ будуть вдовы дѣлитися на три клясы. До першої кляси будуть належати тѣ вдовы, котрій межи 1. и оконченіемъ 10. рокомъ, до другої кляси, котрій межи зачатымъ 11. и оконченіемъ 20. рокомъ, до третьої наконецъ кляси тѣ, котрій по зачатію 21. роцѣ священніческого урядованя померли.

§. 11. Не есть ніякъ намѣреніемъ, щобы вдовы помершихъ священниківъ безъ всякої працѣ и занятія мали жити; того не можна бы ни осягнути, ни въ взглядѣ моральному дораджати. Кожда вдова має еще сродниківъ, пріятелівъ и добродѣтівъ, котрій ю вспомагаютъ; о то лише ходить, щобы вдовы не були цѣлкомъ тягаромъ сродникамъ, пріятелямъ и добродѣямъ, або случайно не зостали безъ ніякої помочи. Вдовы, особено першої и другої кляси, суть во обще еще при сплахъ и черезъ отвѣтне женске занятіе могутъ собѣ щось заробити, жіютъ въ кінці по большої части по селахъ, где житъе не есть такъ дороге. То всѣ деканы синодально зваживши, ограничили рѣчну запомогу для вдовъ 1. кляси на 20, другої кляси на 30, третьої кляси на 40 зл. р. м. к.

§. 12. Сиротамъ помершихъ священниківъ желає клиръ подати запомогу длятого, щобы имъ потребне образованье улегчiti. Сыны священниківъ обирають по большої части станѣ отцѣвъ своїхъ; не мало же кошту на нихъ треба ложити въ школахъ нижшихъ, нѣмъ могутъ статися учасниками безплатного образованя въ семинаріи. Воспитанье осиротѣлыхъ дѣвчатъ ограничается на науку читаня, писаня, рахунковъ, религії и звычайныхъ женщинамъ роботъ ручныхъ. Могутъ они тыхъ наукъ доступити въ школахъ парохіальныхъ, такожъ межи сродниками и пріятелями родичей своїхъ безъ великого накладу и въ протягу короткого часу. Зъ взгляду отже, що воспитанье хлопцѣвъ и долше триває, и больше накладовъ вимагає, якъ воспитанье дѣвчатъ, синодально означилъ клиръ на запомогу рѣчну сиротъ священическихъ пола мужеского 35 злр. 35 кр., пола же женскаго 18 зл. 30 кр. м. к.

§. 13. Зоставляє однако собѣ клиръ такъ вдовамъ якъ и сиротамъ означену запомогу подвysшити, або въ особенныхъ случаяхъ, и зъ важныхъ поводовъ сей або другої вдовѣ, сей або другої сиротѣ особный додатокъ на часъ певный, або по обстоятельствамъ на всегда означити якъ лише потомъ окажеся, що силы творчагося фонда таке подвysшеніе або додатки будуть могли понести.

§. 14. Давнійшихъ лѣтъ вдови и сироты по помершихъ священикахъ не списовано; не можна отже певного ихъ числа посля середніго отношеня зъ лѣтъ больше выказати и квоту на ихъ запомогу потребну означити. Зъ спису першій разъ по всѣхъ деканатахъ предпринятого показалося, що 24. Червня 1821 въ цѣлой Митрополитальній Епархіи було такихъ вдовъ кляси першої 10, кляси другої 32, кляси третьої 66; сиротъ же мужеского пола 90, женскаго пола 76. На

запомогу такого числа вдôвъ и сирôтъ въ §§. 11. и 12. означену, потреба бы мати 8383 зл. м. к. доходу, а 167.660 зл. м. к. капиталу.

§. 15. Огъ многихъ лѣтъ недостатокъ священникôвъ въ Архіепархіи взмagaеся. Съ кônцемъ Марта 1821. неставало 177 душпастырей; теперь же въ 101 парохiахъ, а въ 95 капелянiяхъ нема нiякихъ священниковъ. Въ такъ зменшеноѣ загалѣ духовенства умирае менше рѣчно, а тымъ самимъ менше вдôвъ и сирôтъ збстае. Но Его ц. к. Величество Милостивый нашъ Панъ благоволилъ уже выдати приказы, дабы число клиру було усовершенне; съ часомъ отже число умирающихъ священниковъ окажеся выжe, а тымъ самимъ наступить болѣе число вдôвъ и сирôтъ. Число протое вдôвъ и сирôтъ въ §. 14. выказане и капиталъ на ихъ запомогу вырахованый яко *minimum* мусится уважати; клиръ же синодально поставляе въ своихъ складахъ и жертвахъ доти поступати, доки *maxim* вдôвъ и сирôтъ съ колькорoчныхъ списôвъ не буде выслѣдженымъ, и капиталъ на ихъ запомогу потребный утворенымъ.

III. Засады отвѣтного зарядженя фондомъ вдôвъ и сирôтъ священническихъ.

§. 16. Фондомъ запомоги вдôвъ и сирôтъ заряджати буде камисiя зложена зъ двохъ Декановъ, двохъ пароховъ и одного секретара, которыхъ деканы въ часѣ синоду Епархiального на три роки выберати будутъ. Ординарiatъ буде именовати одного зъ членовъ капитулы, щобы той комисiи предводилъ. Члены комисiи не будутъ побирати нiякої плати; однако зъобовяжутся присягою, що свой урядъ будутъ исполняти совѣтно, нешукаючи власного зыску и лише зъ любви ближнёго.

§. 17. Канцелярiя комисiи буде умѣщена въ Львовѣ при Архикатедрѣ митрополитальнiй, члены отже комисiи будуть собиратися при Архикатедрѣ и повѣренiй собѣ справы фонда залагоджувати.

§. 18. Рôкъ фонда того и его комисiи буде всегда зачинатися отъ мѣсяца Липня, а съ Червнѣмъ слѣдуючого року кônчитися. Деканы отже синодально приступлять до першого выбору членовъ комисiи (§. 16.) а по трехъ рокахъ потвердять або тыхъ самыхъ на часъ слѣдуючїй, або выбратьъ іншихъ.

§. 19. Комисiя буде удержувати головну касу складокъ, жертвъ и всѣхъ іншихъ доходовъ фонда; каса та повинна бути умѣщена въ мѣстци безпечномъ при катедрѣ и подвойнимъ замкомъ заосмотрена; ключи будуть отданi двомъ членамъ комисiи, деканови и парохови.

§. 20. Комисiя заразъ по своемъ запровадженю спорядитъ формуляри, пoслия котryхъ мають списоватися доходы и выдатки касы головпои, що моглоби всегда докладно выказати, зъ якихъ жерель коли и колько въ роцѣ собрано; такожъ колько, коли и на що выдано, а що еще до дальшого розпорядженя збстае.

§. 21. Пoсли §. 2. значнѣйши квоты фонда повиннi бути тотчасъ локованi на процентъ; скоро отже въ касѣ головнiй значнѣйша квота собереся, комисiя безприволочно буде старатися о Евиктора и проектъ локациi съ выказомъ маючої локоватися готовизны подастъ Ординарiа-

това въ той цѣли, щобы локация по засягненомъ призволеню правительства могла бути усовершенна.

§. 22. Съ концемъ каждого року фонда спорядить комисія общей рахунокъ касы фонда и предложитъ Ординаріатсу, здѣлае такожъ о цѣлорочныхъ своихъ дѣланяхъ донесенье, зъ котрогобы о станѣ фонда декановъ синодально зѣбранныхъ можно було увѣдомити, и Правительству справу здати.

§. 23. Въ каждомъ деканатѣ выбере клиръ двохъ правого и ревностію отличаючихся священниковъ, котрій підъ предводительствомъ мѣстцевого декана будуть трудитися справами вдѡвъ и сиротъ черезъ одинъ рокъ. По оконченомъ роцѣ клиръ деканальний або потвердить тыхъ самыхъ, або выбере двохъ іншихъ. Выбраній зложать присягу, що будуть поступовати во всемъ право, не шукаючи зыску своего, а едино зъ любви ближнѣго. Деканъ мѣстцевый донесе о здѣланомъ выборѣ або потвердженю давнійшого, безпроволочно Ординаріатови.

§. 24. Въ каждомъ деканатѣ буде запроваджена каса деканальна вдѡвъ и сиротъ и священникамъ посля §. 23. выбранимъ до завѣдання отдана. Каса та повинна бути зложена въ мѣстци безпечномъ и заосмотрена подвойнимъ замкомъ. Священники маючі ей дозбръ не повинни ю николи самъ на самъ, но всегда всipoльно отвирати и замикати.

§. 25. Всѣ въ деканатѣ на утвореніе фонда зѣбрани складки и жертвы, ровно якъ свого часу всѣ на запомогу вдѡвъ и сиротъ призначеніи гроши, повинні бути въ касѣ деканальної перехованій. Комисія цѣлымъ фондомъ управляюча спорядить формуляри, посля которыхъ дохѣдь и выdatki по касахъ деканальныхъ списованій и выказованій бути мають.

§. 26. Що чверть року священники въ деканатахъ справами фонда занимаючіяся выкажутъ станъ касы мѣстцевої и клирови деканальному на соборчикахъ предложатъ. На послѣдномъ соборчику каждого року фонда здадуть справу съ цѣлорочныхъ своихъ чинностей.

§. 27. Въ кварталѣ попереджаючомъ синодъ епархіальный завѣзве мѣстцевый деканъ всѣхъ душпаstryрей свого деканату до підписання жертвъ, котрій въ протягу року на утвореніе фонда запомоги вдѡвъ и сиротъ помершихъ собратій схотятъ зробити. Каждый священникъ запишє власноручно и выражено сколькостії своей жертвы на двохъ до того призначеныхъ аркушахъ. Аркушъ одинъ отданый буде двомъ священникамъ завѣдуючимъ касою деканальною; аркушъ другій задержитъ деканъ у себе и бдоше его до канцеляріи фонда, котра спорядить общій выказъ жертвъ зъ всѣхъ деканатовъ и о томъ синодови епархіальному донесе. Понеже але много на томъ залежить, щобы такъ въ підписанню, якъ и отбираню жертвъ на утвореніе фонда призначеныхъ одностайність заховати и всякої замѣшаня уникнути, протое комисія фонда припише до того отповѣдній формуляры.

§. 28. Свого часу коли достаточный капиталъ фонда (§. 14. и 15) утворенымъ уже буде, устанутъ роцній жертвы священниковъ, а вдовы и сироты помершихъ душпаstryрей зачнутъ запомогу свою побирати. Що тогды буде до заховання, абы довѣдатися докладно о станѣ реченыхъ вдѡвъ и сиротъ, вымѣрити кождой вдовѣ и кождой сиротѣ

означену запомогу, перенести гроши на то призначеній зъ касы головнои до касъ деканальнихъ и мати о правдомъ каждой сторонѣ того, що ей належится выплаченю певнѣсть, Комисія фонда вчасно всѣ розважитъ, отвѣтній правила поступованя опредѣлить, и ординаріатови до затвердженя предложитъ.

Засады тутъ опредѣленій предложеній зостали Высокому краевому правительству за которыхъ Высокимъ вставленіемъ Найяснѣйшій, кобы въ якъ найдолішъ лѣта намъ щасливо пануючій Монархъ найвыжимъ рѣшеніемъ Своимъ дня 1. Жовтня 1823. выданымъ, не только на утвореніе фонда запомоги вдѣвъ и сиротъ священническихъ послѣ сихъ зasadъ вселаскавѣше позволити, но кромѣ того еще всѣмъ до заложенія того фонда причиняючися найвыжше свое благоволеніе, силою декрета высокого правительства краевого зъ дня 9. Листопада 1823. Ч. 60.708 освѣдчити благоволилъ. Клиръ отже весь перенятый найчульшою вдачностію къ Найяснѣйшому Пану не перестане звертати до того всѣ свои старанія, дабы дѣло предприняте довершилъ и Найвыжшаго благоволенія дѣйстно достойнымъ оказался.

ПРИМѢЧАНІЯ О НАШОЙ ДОЛІ.

*„И ждахъ соскорбящаго, и не бѣ, и утѣшающіхъ, и не обрѣтохъ.“
(псал. 68.)*

Изъ села. — Въ попередной дописи выказалъ я кѣлько священникъ нашъ має рѣчныхъ непродуктивныхъ выдаткôвъ. А же въ тѣмъ обрахунку зайдли гдеякіи неточности, то хочу ихъ направити якъ слѣдуе. На видатки канцелярійн обгопленье и чищенье канцелярій парохіальныхъ пораховано загально на всѣхъ 2 чысячи душпастирій 22 чысячи рѣчно; але же ведля шематизмôвъ есть 170 системизованныхъ сотрудникôвъ въ обохъ діецезіяхъ не маючихъ канцелярій про тое зъ повысшо сумы 22 чысячей ôтпаде 1870 зл., но натомѣсть треба пораховать 2100 зл., котрій душпастыри складаютъ щорѣчно по 1 зл. ôтъ одного, на канцелярії деканальний, або такъ званий деканатикъ; также пропущено овыхъ 15 зр. рѣчно означеныхъ правомъ конкуренційнимъ зъ р. 1866 на поменшій репарації будынкôвъ парохіальныхъ; а же ся безъ такихъ репарацій черезъ рѣкъ не обойде, то треба ихъ пораховать пересѣчно хоть по 10 зр. рѣчно, що вынесе рѣчно зновь 20.000 зр. а добавши до выказанныхъ въ попереднїй дописи (Сіонъ Ч. 19. зъ р. 1879):

порѣвиавши деканатикъ сть надвишкою . . .	105.000 зр.
зарахованою на канцелярії сотрудника остає . . .	230 „
на поменшій репарації будынкôвъ парохіаль.	20.000 „
То выпаде загальна suma рѣчныхъ выдаткôвъ . . .	125.230 зр.

Такъ отже маємъ вѣрный образъ нашихъ неоткладаемыхъ рѣчныхъ выдаткôвъ, зъ котрого сїбѣ легко представити, яка може бути наша доля при такихъ обставинахъ.

Добре булобы, еслибы священники каждого деканата подали въ редакції Сиона, колько имъ титуломъ прыходовъ инвентарскихъ потру- чуютъ рбчно изъ конгруи, або колько котрй доплачуютъ до Фонда религійного, а тогда составилбыся загальна табеля всѣхъ такихъ вы- датківъ и показалбыся вѣрно, колько священники рбчно своимъ тру- домъ и працею зарабатываютъ и вертаются до Фонда религійного, а зара- зомъ можь буде, добавши выжъ выказаний выдатки рбчныхъ 125.230 зп. порѣвнати и осудити, чи столько платятъ податку доходового (Einkom- men Steuer) пп. урядники, професоры, офіциры, генералы и міністры, отповѣдно своему числу, своимъ пенсіямъ, діетамъ и трудамъ до ц. к. касы.

Межи выдатками назвалъ я и датокъ на Фондъ вдовично-сиротинь- скій непродуктивнымъ, бо для самого священника и его родины, доки онъ жіе той Фондъ ніякого пожитку не приносить. Ведля шематизмовъ есть звижъ 350 священниковъ вдовцѣвъ, много есть безжennыхъ, мно- го старыхъ, которыхъ дѣти вышли изъ управненныхъ лѣтъ, или зао- смотреныхъ, суть гдеякіи и бездѣтны, а однако щороочно складаютъ *titulo charitatis* датки до помянутыхъ Фондовъ, абы наші вдовы и си- роты хоть якій-такій поратунокъ мали въ тѣмъ нужденномъ житю. Того выдатку никто не жалуе, и повиненъ быти якъ найточнѣйше по можности складанымъ, такъ изъ любви ко ближнимъ, якъ и русского патріотизма, особливо коли знаемъ, же у чужихъ не знайдутъ наші сироты помочи. — Суть рбжній товариства рбжныхъ становъ, для за- помоги особамъ тымже принадлежнымъ, есть и товариство охорона звѣрятъ, но товариства, котрѣся опѣковало сиротами по священни- кахъ . . . съ помежи 2 тысячей родинъ, . . . нема и Богъ знае чи коли буде! радше даеся на касина, на товариство агрономичне на га- зеты и дзенники „*nagrodowe*“ якъ на такі рускі дурницѣ, не прино- сячі чіеися тамъ ласки и чести — славнымъ дателямъ!! Коли уже зайшла бесѣда о Фондахъ вдовично-сиротиньскихъ, то позвольмо собѣ при той случайности гдеякіи хотѣ загальний примѣчаня зробити.

Съ погрѣшеньемъ долѣ священниковъ, погрѣшился и станъ фон- довъ вдовично-сиротиньскихъ, а именно уменшились рбчні датки до- нихъ; каждый знае, же въ тѣмъ нема и разъ злой волѣ зъ стороны священиковъ, але нынѣшній обставини такъ съ собою приносятъ. — Ведля моєї гадки, дѣла тыхъ Фондовъ стояли бы далеко користнѣйше, и не булибы ограничненій на несталій рбчні датки священниковъ, еслибы каждый ново-ординований священникъ зложилъ отъ разу или въ ра- тахъ за оплаченньемъ процента отъ незложеной сумы, певный напередъ означеный капиталъ, отъ которого наростаючіи отсотки можь бы обер- тати на запомогу для вдовъ и сиротъ нашихъ.

При всемъ благородію и любви ближнѣго удержанюющихъ помяну- тый Фондъ, все таки онъ по своей природѣ мусить грошевымъ инсти- тутомъ, въ котрому не воля даючихъ и ихъ духъ христіаньской любви, але гроши на гроши роблять; длятого требабыся ведля правиль ин- ширихъ институтовъ грошевыхъ, грошми рядити.

На цѣломъ свѣтѣ не знайдемъ другого института, въ котрому за рбчною вкладкою 8—11 зп. по 3 или 4 лѣтахъ, коли по смерти

священника лишаеся вдова и 2—3 дѣтей, выплачивано по 50 злр. на особу рахуючи, процентовъ 150—200 зр. рѣчно!

Для того гадаю, щобы священники передъ ординацію или въ ратахъ за забезпокою складали не по 10 зл., але далеко бѣльшій капиталъ коренный до помянутого фонда, зъ котрого колись его жена и дѣти користати мають.

Гроши на тое лекше ся найдутъ передъ ординацію, чѣмъ пото-
му, на дрантивыхъ капеляніяхъ и нужденныхъ парохіяхъ, коли уже
буде колько дѣтей. Пп. питомцѣ найдутъ ощадными а родичи най
менше ложатъ на весѣля, тай выправу най не конче даютъ зъ шовкѣвъ
и вѣбъ спровадженыхъ зъ якого „magazin du printemps“ а ощадится
овая сотка до фонда вдовичаго, котра колись принесе ихъ дѣтямъ далеко
бѣльше пожитку, або утре не однѣ сиротѣ слезу нуждою вытигнену.
Такъ буде фондъ помянутый стояти на безпечнѣйшихъ основахъ, а
вдовы и сироты не будуть въ своихъ запомогахъ залежній отъ до-
брьихъ или лихихъ обстоятельствъ.

Вертаючись до предмета, можь положительно сказать, що выка-
заний попередъ щорѣчній выдатки, не суть единою причиною матеріаль-
ной бѣдности бѣльшой части нашихъ священникѣвъ; на тото складае-
ся много иншихъ причинъ; спробую гдеякій важнѣйшій выказати.

1. Черезъ регуляцію сервитутовъ, понеже священники и засту-
пники консисторскій до пересправъ отпорученій такъ мало були обзна-
комленій съ цѣс. патентомъ зъ р. 1852 якъ и селяне, утратили многї
парохіі право паши и побору дровъ, чого теперь мусятъ куповати и
наймати за гроши, а тое становить не малый выдатокъ въ госпо-
дарствѣ.

2. Загальний упадокъ религійности межи людьми, пôдкопуванье
поваги священникѣвъ черезъ нечестній агитації при выборахъ и ин-
шихъ случаяхъ, черезъ що и духъ религійности и науки священникѣвъ
въ своихъ дѣйствіяхъ ослабѣли, а поданя на приватній богослуженія
оскудѣли. Належалобы просити выс. ц. к. правительство, дабы то же
въ интересѣ св. вѣры, державы и суспѣльности не дозволяло чернити
священство, бо лихій послѣдствія дадутъ ся скоро почувствовати,
котрихъ ніяка политика не направить, бо религія немає ничего спôль-
ного съ политикою. Не дармо высокое ц. к. правительство не дозволяє
уймати повазѣ урядникѣвъ, дабы черезъ тое и саме право и законы
не утерпѣли на повазѣ.

3. Дорожня наймытобъ, слугъ и заробникѣвъ, котрой весь дохдь
зъ малого господарства пойдають, бо священникъ не може вытрити
конкуренцій съ великими господарствами, маючими до помочи р旤жній
машины, котрихъ бѣдный священникъ купити собѣ не може.

4. Дорожня помѣщенія дѣтей въ школахъ, котра тими часами
змоглася до нечуваной высоты, такъ що нынѣ за помѣщеніе и надзоръ
однїй дитинѣ въ середнімъ домѣ треба дати найменше 200 зр. рѣчно.

5. Частій перевозини и чрезмѣрній выдатки при гонитвахъ о що-
разъ лѣпшій парохі, тому однако винні по бѣльшой части самі свя-
щенники. Зъ той причини велика часть священникѣвъ веде господар-
ство недбало, рахуючи чи скоро ся будуть выберати, а тратять на
проїздки що мають; часто попадаютъ въ лихву, зъ котрої ся потому

и на „лѣпшої парадії“ долго отрясти не могутъ. — Тому однако же можь-бы запобѣди черезъ регуляцію и унормованье промоціи клира.

6. По бѣльшой части раздробленї грунта церковнї въ маленькихъ кусникахъ разметанї въ 2, 3, или 4 прилученыхъ селахъ, где корыстна господарка со всѣмъ неможлива.

7. Несталый и не обезпеченый стосунокъ священникова до парадіянъ; бо коли тотъ безпечно знаютъ, что имъ ся отъ священника належить, то на оборотъ священникъ не знае, чого имъ вѣльно у парадіянъ домагатися, особенно за дѣйствія патентомъ *de iuribus stolaे* не обняті; той стосунокъ еще менше унормованый, где суть прилученій или філіи и школы въ ныхъ.

Длятого требабы такъ той стосунокъ якъ и права епитрахиля змѣнити ôтповѣдно нынѣшнимъ обставинамъ и суспѣльности, или за подвигашенемъ конгруї тіи права со всемъ знести вразъ съ приходами за ныхъ. За тути платню яку вызначає патентъ Іосифинскій для священниковъ нынѣ и дякъ не хоче ити и спѣвати.

И поправдѣ дивна рѣчъ, коли всѣ потребы до житя и роботизна и послуга подорожѣли въ 3. или четверо, то отъ священника жадають, абы ся трималъ патента якій тому 100 лѣтъ выдано, который нынѣ надѣ нымъ виситъ якъ мечь Дамоклеса. Ужебы певно булъ часъ щось въ тѣмъ взглядѣ предприняти.

И повага и становиско священника само зыскалибы много на та-кѣй регуляції или упорядкованию, тай никото-бы намъ не закидаль здирства, якъ то ся дѣ нынѣ изъ стороны агитаторовъ и вороговъ священства, а свои писателѣ „Обачни“ не писалибы „о недорахованыхъ приходахъ и секціонованю похороновъ.“

8. Наконецъ литва, лихолѣтъе и загальний упадокъ селянскихъ говподарствъ не остають безъ вліянія и на приходы священниковъ.

Если зайде бесѣда межи мірскими людьми и священниками и тотъ послѣдній ся жалуютъ на бѣдноту и тѣсніи часы, то можь учuti стереотипный отвѣтъ, что священникамъ еще нынѣ найлѣпше поводится, бо мають „и зъ живого и умерлого“, мають бесплатне мешканье, свой набѣлъ и свой хлѣбъ! Ой правда що мають, але съ якимъ клопотомъ, за якій трудъ, журбу и працю, которыхъ бы ся тотъ панове певно не подняли въ замѣну за овѣ мнімѣ доходы.

(Конецъ буде.)

ВОПРОСЪ ДУШПАСТЫРСКІЙ.

Чи сотрудники такъ званій „експонованій“ суть закономъ одолженій въ дни недѣльній и праздничній служити св. литургію за приходъ церкви дотычної?

Отв. — Постія законовъ церковныхъ (котрій точно суть выполнени въ конституції П. Иннокентія XII. „*Nuper congreg.*“ зъ дня 24. Цвѣтня 1699. — въ конст. П. Венедикта XIV. „*Cum semper*“ зъ 19. Серпня 1744. — и въ конст. П. Пія IX. „*Amantissimi Redempto-*

ris" зъ 3. Мая 1858) обовязані отправляти службу Божу парохіальну т. е. літургизати за свою громаду: а) всѣ самостоятельній, канонично введеній парохи, б) ті священники, котрій вправдѣ независимо и въ своимъ імени душпастирство справують, и часть або всѣ доходы съ нимъ полученій беруть, но самі суть отъ якогось общества на пр. капітулы, монастыря зависімій и для того не суть канонично введеній, якъ и у насъ дѣся въ парохіяхъ до монастырей належачихъ. Монастырь яко особа моральна має должностъ виконання въ той парохії (parochia incorporata) обовязки парохіальній и ті обовязки поручає одному изъ своихъ членовъ, котрый має всѣ права и должностіи парохіальній, и протое обовязанъ такожъ за свою громаду літургизати. в) капеляны, сотрудники експонованій и іншій сего рода священники, бо они мають ведля права церковного права парохіальній; г) всѣ завѣдатель, чи они суть завѣдателями парохій, чи якихъ інакше названихъ душпастирскихъ посадъ. Священники, котрій суть поставленій яко капеляны при женьскихъ монастыряхъ, больницяхъ, заведеніяхъ убогихъ, семинариахъ и т. п. не суть ведля права церковного парохами, для того они не мають обовязку яко такї отправляти за своихъ вѣрныхъ літургію, если очевидно той обовязокъ зъ іншого взгляду на нихъ не тяжитъ. (S. Rituum Cong. 7. Dec. 1844.) (Зри дръ Пелешъ — Богословіе Пастирское стор. 553.)

ВѢСТИ ЕПАРХІЯЛЬНИ.

Изъ Аепархії Львовской.

Именованій: а) Собствниками консист. съ отлич. одежси канон.: Всч. ОО. деканъ Еміліянъ Брылинський приходн. Угрина, Келестинъ Костецкій прих. Скалы; — б) Мъстодеканами Теребовельскими: Всч. ОО.: Щеофиль Царевичъ приход. въ Кобиловолокахъ и Михайлъ Павликъ прих. въ Микулинцахъ.

Похвалными грамотами наділени Всч. ОO.: Николай Чарнецкій прих. въ Шманьківцяхъ; Петръ Мицьковскій прих. въ Чорноконцяхъ; Ігнатій Нацадієвичъ прих. въ Ландовцяхъ; Іоанъ Михалевичъ прих. въ Иванковѣ; Іоанъ Мочульскій прих. въ Циганахъ; Петро Гиль прих. въ Олексинцяхъ; Іоанъ Михалевичъ прих. въ Лисбовцяхъ.

Інституцію канон. пол.: Всч. ОO.: Симеонъ Бѣлецкій на прих. Городолина; Терентій Доманикъ на кап. Ляшки король.; Михайлъ Шавала на кап. Полтва; Григорій Лонкевичъ на прих. Суховоля.

Къ інституції каноничн. завозваній: Всч. ОO.: Димитрій Рубчакъ на кап. Сѣхдовъ дек. Болех.: Іосифъ Смольницкій на прих. Кричка.

Презенту пол.: Всч. ОO.: Андрей Бѣлецкій на І. проіовѣдника Архікатедр. у св. Юра; Левъ Джулинський на прих. Лабшинъ; Щеодоръ Джулинський на кап. Турбовка; Ілія Матковскій на прих. Особицѣ и на пр. Свидова; Іоанъ Левицкій зъ Корнича на прих. Гостбовъ.

Въ пропозицію принятій: а) на прих. Кальне Всч. ОO.: Іоанъ

Ивановичъ, Феодоръ Прачукъ, Исидоръ Лукасевичъ, Іосифъ Гордѣевскій, Іоанъ Дурбакъ, Петръ Косовичъ, Иларіонъ Лотоцкій, Антоній Ульванський, Иларіонъ Шушковскій, Іоанъ Маркевичъ; б) — на прих. Новосилька Кутъ Веч. ОО.: Антоній Одежиньский, Павелъ Дурбакъ, Лука Ярымовичъ, Александръ Кадайский, Іоанъ Рогужиньский.

Введеній въ душпастирство Веч. ОО.: Феодосій Строцкій яко сотр. въ Збаражі; Мих. Величко яко завѣд. Красова.

Душпастирскій посады получили: Веч. ОО.: Юліянъ Войнаровскій сотрудничество въ Гарохолинѣ; Мих. Добровольскій завѣдательство при карнотѣ заведенію въ Коломыѣ; Маркій Сѣрецкій завѣдательство Утѣховичъ.

Цертифікатомъ наділеній Б. ГГ.: Александръ Любенецкій, Юліянъ Бачиньский, Феодоръ Меленевичъ.

Упокоїлся Веч. О. Яковъ Згарскій приходникъ въ Долгой. Вѣчная Ему память:

Зъ фонда релігійного получилъ платню приватн. сотрудникъ въ Братешевѣ.

Зъ Епархії Перемышлькои:

Именованія: Веч. О. Кароль Волошиньский професоръ Богословія пастырского и секретарь ихъ Преосвященства іменованій референтомъ Еписк. Консисторіи и пров. катихитомъ при Семинарії женськой училищской на Засаню (въ Перемышли); Веч. О. Іоанъ Кобрынъ бывшій сотрудникъ въ Острозвѣ дек. Перемышльского іменованій парох. Сотрудникомъ при престольнѣ церкви, катихитомъ при людовѣ триклясовой школѣ на Львовскомъ предмѣстю Болоню, катихитомъ при школѣ промысловѣй и капеляномъ при вязницѣ въ Перемышли.

Інституцію каноничну получили Веч. ОО.: Теофіль Сѣнкевичъ катихитъ при 8 клясовой выдѣловѣ школѣ мужескѣй въ Перемышли на парохію Чернява дек. Мостиского; Михаїлъ Щирба зъ Миговои на парохію Горянка дек. Балигородскаго; Юліанъ Вендуловичъ зъ Кривого дек. Балигородскаго на пар. Яблонки тогожъ дек.

Душпастирскій посады получили Веч. ОО.: Анатолій Сѣнкевичъ сотрудникъ въ Городка Архіепар. Львовской сотрудничество въ Сосницѣ дек. Перемышльского; Іоанъ Багрыновичъ зъ Горянки завѣдательство Лиговой дек. Добромульскаго; Юліанъ Пляtekъ зъ Татаръ завѣдательство парохії Люблинецъ дек. Любачевскаго; Алексей Маляркевичъ зъ Раковой завѣдательство пар. Бѣлче дек. Дрогобыцкаго; Александръ Поляньский зъ Яблонокъ завѣдательство кап. Криве дек. Балигородскаго; Кипріанъ Ясеницкій зъ Старойсоли завѣдательство капеллянії Лопушанка хомина дек. Старосольскаго.

Личный додатокъ на три лѣта зъ фонда релігійного по 100 злр. получили: Веч. ОО.: Константинъ Гукевичъ зъ Квасенина, Юліанъ Паславскій зъ Никловичъ, Василій Бачиньский зъ Лопушницѣ и Орестъ Лятошиньский зъ Либохоры.

Упокоїлся О. Даміанъ Черкавскій, парохъ въ Мостискахъ дня 10. Марта н. с. въ 77 р. жизни а 44 священства. Вѣчная ему память.

Ч. 904.

КОНКУРСЪ.

Опорожнена есть посада Служителя св. Тайны Покаянія при парохії здѣшної гр. кат. Престольної церкви съ рочною платою 262 злр. 50. а. в. изъ фондовъ б. Епископа Г. Снѣгурского, съ додаткомъ рочныхъ 37 злр. 50 кр. а. в. изъ рентъ капитульныхъ.

Хотячай убѣгатися о туую посаду должній сюда посредствомъ предстоячаго деканального Уряда свои прошенія дотычными свѣдоцтвами заосмотретьи до 1. Цвѣтня 1880 н. ст. предложити.

Отъ Епископской гр. к. Консисторіи.

Перемышль дня 28. Лютого 1880.

Іоаннъ, еппъ. в. р.

НОВИНКИ.

— Дня 5. (17.) Марта сложили лично Ихъ Высокопреосвященство съ Всир. Митр. Капитулою на руки Его Превосход. Г. Намѣстника сердечнѣйши благожеланія и благословенства зъ поводу заручинъ Его Высочества Архикнзя Наслѣдника Трону.

— **Жиды а Синодъ россійскій.** Фабрика нафты Гольдгамера въ Дрогобычи спровадила зъ Белгіи хемика, который зъ болота и кам'яня выкиданого при добуваню земного воску выпроваджуе масу озокеритомъ звану, зъ которой робятся свѣчи, подобній до свѣчъ зъ цѣльногого воску. Властителъ реченои фабрики вѣйшли въ уклады съ Синодомъ россійскимъ, который свѣчи реченоаго фабрикату узналъ за здѣбній до заступленя свѣчъ пчольновосковыхъ, при богослуженю. На тѣмъ предпринятію зробила вспомінена фабрика великанъскій зыски, а и синодъ має при тѣмъ дуже добрый интересъ робити. Самъ хемикъ побирае рѣчно до 10.000 злр. платнѣ.

A. T.

УКРАШЕНЬЕ

церкви архипрестольной С. В. М. Георгія во Львовѣ.

Всечестный Г. Григорій Олесницкій, деканъ Гусятиньскій удостоился особенного узнанія, якъ слѣдує: Ч. 2316. Повзалисьмо туую пріятну вѣдомость, що межи всѣма деканатами Архіепархії Львовской Деканатъ Гусятиньскій що до жертвъ на украшенье здѣшної церкви архипрестольной С. В. М. Георгія надосланыхъ значительно отличился; бо найобильнѣйши датки на сию цѣль зъ деканата Гусятиньскаго, доси въ значительномъ сочетѣ 769 зр, $32\frac{1}{2}$ центовъ, а зъ самого Говилова, прихода Вашои Всечестности въ сочетѣ 102 зр. $17\frac{1}{2}$ центовъ вплинули, що особеннѣ старанности Вашои Всечестности приписати належить. За тое якъ найревнѣйшое и яко прекрасный примѣръ сіяюче стараньеся о честь и славу руского народа и обряда, до которои такъ потребне отвѣтне украшенье церкви архипрестольной причинится, Ми-

трополитальный Ординаріатъ заявляе Вашої Всечестности полное узнанье и особенное благодареніе.

О томъ при первомъ соборчику деканальному Ч. клиръ кондеканальный завѣдомити, и при томъ ЧЧ. Душпастырямъ кондеканальнымъ въ складаню и собираю жертвъ содѣствовавшимъ также узнанье Митрополитального Ординаріята заявити належить.

Львовъ 13. Марта 1880.

При томъ подаємъ до общи вѣдомости, что украшенье церкви архипрестольной С. В. М. Георгія во Львовѣ розпочате еще р. 1877, есть уже на уkońченю и за пару мѣсяцівъ усовершится; а что доси, хотя при скучныхъ средствахъ, сдѣлано, общее знаходитъ узнанье. Украшенье сеи архипрестольной церкви великихъ вымагало выдатковъ, бо при самомъ украшенью оказались еще потребы розличныхъ строеній и reparаций; длятого комитетъ украшеньемъ сеи архипрестольной церкви занимаючійся, которому до покрытия потребныхъ выдатковъ, особенно належаочище еще декораторови умовленои заплаты много еще не достає, упрашае умильно всѣхъ почтенныхъ народолюбцівъ, ко-тымъ честь обряда нашего не есть обоятна, aby поспѣшили съ побожными датками, на якій ихъ стане, до такъ потребного внутреннаго украшения сей велелѣпной архипрестольной церкви причинитися, а Всч. ГГ. Деканы най изволять по примѣру Всеch. Г. Декана Гусятинского еще въ томъ послѣдномъ часѣ сбирањемъ датковъ на туу цѣль якъ найревнѣйше занятия, и узбираній грошѣ безъѣтволовично надсилати.

Отъ комитета къ украшению церкви архипрестольной С. В. М. Георгія въ Львовѣ.

Довѣдуемся, що нѣкоторій Деканаты надсылають до Впр. Консисторії прошенія, дабы таяжъ занялася высланьемъ петиції до Думы державной о получшенье дотаціи клира. Заявляемъ ту, що Впр. Консисторія зробить все, що въ томъ дѣлъ за добре усмотрить, но кромѣ того належалобы петиції отъ поодинокихъ деканатовъ (подобній якъ подалисьмо въ ч. 5. Сіона), выслати впростъ до Думы державной на руки Всеch. О. Озаркевича. Въ тыхъ петиціяхъ добре бы було додатиеще туу точку, що при теперѣшнѣмъ такъ высокомъ отаксованю грунтovъ и въ петиціи желаеме подвысшенье конгруи не о много получшить доли священника. (Зри выше Примѣчанія о нашей доли.)

Содержанье б. ч. Сіона 1880: Патріархатъ восточный въ отношеню до церкви руской и републики польской. — Перва бесѣда св. Отца нашего Іоанна Златоустого въ великій Четверть. — Науки кати-хитичнай. — Практики душпаstryскай одного сельского священника. — Дубовый крестъ. — О заложеню фонда на запомогу вдовъ и сиротъ гр. кат. обр. — Примѣчанія о нашей доли. — Вопросъ душпаstryскай. — Вѣсти Епархіальни. — Новинки.

Выдае и отвѣчае за редакцію: **Александеръ Бачинскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства имени „Шевченка“ — підъ зарядомъ К. Беднарскаго.